

Nr 76.

Ankom till riksdagens kansli den 15 maj 1936 kl. 3 e. m.

Utlåtande i anledning av väckt motion angående den industriella rationaliseringens och koncentrationens inverkan på den jordbrukande befolkningens förvärvsmöjligheter.

(2:a avd.)

I en inom andra kammaren väckt, till jordbruksutskottet hänvisad motion, nr 108, av herr *Olsson* i Närlinge *m. fl.* har hemställts, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t fortast möjligt ville låta verkställa en undersökning i syfte att få utrönt:

1) i vilken utsträckning de senare årens industriella rationalisering och koncentration medfört sådan förändring för den jordbrukande befolkningens förvärvsmöjligheter, att allvarlig fara därigenom uppstått för dess framtida existens;

2) vilka åtgärder från statsmakternas sida kunna anses påkallade för beredande av en tryggad utkomst för jordbrukarna i de gamla bruksbygderna, samt att de föreslag, vartill undersökningen kan föranleda, föreläggas riksdagen.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för denna framställning, får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet har i vederbörlig ordning införskaffat yttranden över motionen från länsstyrelserna i Stockholms och Uppsala län, statens egnahemsstyrelse samt, i vad avser kulturtekniska spörsmål, lantbruksstyrelsen. Länsstyrelsen i Stockholms län har vid sitt yttrande fogat utlåtanden från hushållningssällskapets egnahemsnämnd och jordbrukskommissionen i länet. Länsstyrelsen i Uppsala län har överlämnat dels vissa uppgifter från Gimo—Österby Bruks aktiebolag, Stora Kopparbergs Bergslags aktiebolag och Dannemora Gruvin-tressenter, dels ock utlåtanden från skogsvårdsstyrelsen i länet och hushållningssällskapets egnahemsnämnd. Egnahemsstyrelsen har bifogat utlåtanden från egnahemsnämnderna i Stockholms, Uppsala, Värmlands, Örebro, Västmanlands, Kopparbergs och Gävleborgs län.

Chefen för jordbruksdepartementet har jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 december 1935 tillkallat sju utredningsmän att verkställa utredning och avgiva förslag rörande egnahemsverksamheten och andra med statens verksamhet på det sociala jordområdet sammanhängande frågor (1936 års egnahemsutredning).

I direktiven för 1936 års egnahemsutredning har departementschefen berört skrivelse den 20 december 1935 från *Riksförbundet Landsbygdens Folk*, däri förbundet hemställt, bland annat, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa en undersökning i syfte att få utrönt, vilka åtgärder från statsmakternas sida som kunde anses påkallade för beredande av tryggad utkomst för jordbrukarna i de gamla bruksbygderna, samt framlägga förslag till de åtgärder, vartill undersökningen kunde föranleda. I motiveringen till denna hemställan har anförts, jämte annat, att rationaliseringen av järnbruksdriften på ett kännbart sätt drabbat den befolkning, som helt eller delvis varit beroende av bruksrörelsen för sin utkomst. Sagda rörelse hade givit arbete och förtjänster åt den jordbrukande befolkningen runt om i bygden. Detta förhållande hade satt sin prägel på densamma. Ofta hade förtjänsterna genom körslor för brukens räkning blivit det väsentliga och jordbruket kommit i efterhand. Ett utmärkande drag i de gamla bruksbygderna vore därför det stora antalet ofullständiga jordbruk. Till följd av de ändrade förhållandena vore det nödvändigt, att detta antal minskades. Alla jordbruk, som nu kunde kallas ofullständiga, borde om möjligt få tillgång till jord i erforderlig utsträckning. Frågan om jordanskaffning borde sålunda bliva föremål för undersökning.

Departementschefen har vidare i berörda direktiv anført bland annat följande.

Vid den genomgång av gällande bestämmelser rörande ifrågavarande olika former av statens sociala jordverksamhet, som torde äga rum, borde vad i direktiven sagts angående vikten av att ofullständiga jordbruk måtte kunna ökas till full bärighet särskilt beaktas ej blott ur de tidigare berörda synpunkterna om jordanskaffning och jordförmedling utan även med hänsyn till angelägenheten av att vederbörande jordbrukare måtte kunna erhålla den ekonomiska hjälp, som för ändamålet kunde vara behövlig. Möjlighet föreläge för närvarande att erhålla egnahemslån för inköp av tilläggsjord. Vid utredningen borde tagas under överbägande, huruvida vad härutinnan gäller vore till fyllest för ifrågavarande syfte eller om ändringar i eller tillägg till nuvarande bestämmelser på området kunde vara erforderliga. Den av *riksförbundet landsbygdens folk* berörda frågan om jordanskaffning i syfte att komplettera ofullständiga jordbruk i de gamla bruksbygderna borde härvid bland annat uppmärksammas. Tillika borde överbägas, om icke det allmänna å detta liksom övriga områden för statens understödjande verksamhet för jordanskaffning med socialt syfte behövde hava till sitt förfogande en rätt till expropriation av erforderlig mark. Visserligen torde i allmänhet jord kunna erhållas genom frivilliga avtal. Men erfarenheten torde visa, att understundom ett önskvärt resultat icke stode att vinna utan stöd av expropriationslag. En dylik lagstiftning borde helt naturligt utformas under hänsynstagande även till jordägarens berättigade intressen.

Länsstyrelsen i Uppsala län har avgivit följande utredning och yttrande. (De av länsstyrelsen åberopade bilagorna återfinnas avtryckta i slutet av detta utlåtande.)

I anledning av remissen har Kungl. Maj:ts befallningshavande från Gimo-Österby Bruks Aktiebolag och Stora Kopparbergs Bergslags Aktiebolag infortrat uppgifter såvitt angår Uppsala län i de hänseenden, som angivas å närslutna bilaga A. Från Dannemora gruvförvaltning hava i tillämpliga delar enahanda uppgifter infortrats. I anledning härav hava från bolagen och gruvförvaltningen inkommit bifogade yttranden, bilagorna B, C och D. De i Gimo-Österby Bruks Aktiebolags yttrande åberopade bilagorna 2 och 3 innefattande förteckningar över till enskilda försålda fastigheter under åren 1921—1935 äro av så vidlyftig beskaffenhet att Kungl. Maj:ts befallningshavande icke funnit anledning bifoga dem vid förevarande utlåtande.

Kungl. Maj:ts befallningshavande har vidare från skogsvårdsstyrelsen i länet med överlämnande av de från nyssnämnda bolag och gruvintressenter inkomna handlingarna anhållit om skogsvårdsstyrelsens yttrande angående motionen, särskilt i vad den avser möjligheten att genom borttagande av de gamla bruken tillhöriga dämmningsrätter vinna produktiv mark till ökning av enskilda jordägares odlingsbara jord samt angående frågan huruvida vid försäljning av inägojord från bruksegendomarna stödskogstilldelningen varit otillräcklig, bilaga E. Därjämte har Kungl. Maj:ts befallningshavande införskaffat ett från hushållningssällskapets egnahemsnämnd till statens egnahemsstyrelse avgivet yttrande i anledning av motionen, vilket jämväl bifogas, bilaga F.

För egen del får Kungl. Maj:ts befallningshavande anföra följande.

Den föreliggande motionen berör flera för Upplands gamla bruksbygder betydelsefulla ekonomiska och sociala problem. Såsom framgår av den infortrade utredningen har Kungl. Maj:ts befallningshavande ansett sig böra försöka giva en såvitt omständigheterna medgivit mera fullständig belysning av frågorna, även om behandlingen i vissa avseenden gått utanför de ämnen, som omedelbart upptagas i motionen. Särskilt må framhållas, att bruksdriftens nedläggning eller inskränkning inverkat icke allenast på jordbrukarna utan framför allt på lönarbetarnas inkomster och anställning.

För att erhålla bättre översikt tillåter sig Kungl. Maj:ts befallningshavande behandla de olika frågorna i följande punkter.

1) Grundläggande för bolagens inflytande på den ekonomiska utvecklingen i bruksbygderna torde vara deras innehav av fastigheter och industriella anläggningar. Kungl. Maj:ts befallningshavande har därför upprättat en jämförande statistik, såvitt angår de två inom denna del av länet dominerande bolagen, Gimo-Österby och Stora Kopparbergs Bergslag för åren 1913, 1920, 1928 och 1935, bilagor G, H, I, K, L, M, N, O.

Med dessa från de officiella taxeringslängderna hämtade uppgifter böra sammanställas de från bolagen lämnade uppgifterna, bilaga B, punkt 1 och bilaga C, punkt 1. Det torde vid jämförelsen böra ihågkommas, att delar av Gimo-Österby fastighetsinnehav före 1920 tillhörde Leufsta fideikommiss-egendom samt att delar av Bergslagens fastighetsinnehav tidigare tillhört Strömsbergs egendom i familjen Wachtmeisters ägo ävensom Söderfors Bruk.

Av de åberopade handlingarna framgår, att skogsvärdet för de båda bolagen avsevärt nedgått från 1928 till 1935. En huvudanledning härtill är den stora stormfällningen i december 1931, vilken av länets skogsvårdsstyrelse i dess årsberättelse betecknades såsom en katastrof. Det hör redan här framhållas, att en sådan av naturen framkallad tvångsrealisation av skogsbeståndet måste för avsevärd tid framåt föranleda inskränkning i avverkningarna på bolagens skogar oberoende av marknadsläget.

Nyssnämnda handlingar visa också, att de Gimo-Österby bolag tillhöriga fastigheterna avsevärt nedgått till antalet. Den specificerade, här icke bifo-

gade, redogörelsen från sistnämnda bolag för dess försäljningar till enskilda köpare, visar att bolaget under åren 1921 till och med 1935 till enskilda försålt icke mindre än 593 fastigheter, därav under åren 1921 till och med 1931 399 fastigheter samt under vart och ett av åren 1932 till 1935 följande antal:

1932.....	8 fastigheter;	1934	27 fastigheter;
1933.....	21 »	1935	138 »

Stegringen av antalet försålda fastigheter under senaste år har tydligt berott på jordbrukets ekonomiska återhämtning och den i följd därav växande benägenheten för fastighetsinköp. Såvitt Kungl. Maj:ts befallningshavande kunnat inhämta har till övervägande del försäljningen skett till förutvarande arrendatorer.

Beträffande beskaffenhet av de försålda fastigheterna hänvisas till nästa punkt.

2) Förekomsten av ofullständiga jordbruk i bruksbygderna.

Det är uppenbart, att om man jämför de odlade arealerna per brukningsdel i skogssocknarna med motsvarande mått på Upplandsslätten, de förra i allmänhet understiga de senare. Det bör också bemärkas, att vad särskilt angår Hållnäs socken en del av de så kallade jordbrukslägenheterna rätteligen äro bostadslägenheter för fiskare eller arbetarsmåbruk. Även egentliga jordbruk förekomma dock, vilka för att bereda sin ägare och hans familj full försörjning skulle behöva ökas. Något allmänt omdöme beträffande förekomsten av dylika jordbruk i jämförelse med motsvarande förhållande i andra delar av landet anser sig Kungl. Maj:ts befallningshavande icke kunna uttala. Det förefaller dock sannolikt, att de ifrågavarande delarna av Uppland i detta avseende ej intaga någon undantagsställning.

Det har ett särskilt intresse att utröna beskaffenheten av de jordbruksfastigheter, som från bolagen sålts till enskilda köpare. Det största antalet dylika försäljningar har såsom framgår av bilagorna B och C skett från Gimo-Österby Aktiebolag. Från de av bolaget lämnade specificerade uppgifterna har skogsvårdsstyrelsen gjort vissa sammandrag i sitt yttrande bilaga E. Den granskning Kungl. Maj:ts befallningshavande för egen del gjort av de av Gimo-Österby Aktiebolag lämnade uppgifterna, vilka innefatta specifikation på arealen i åker, äng, impediment, skogsmark och virkestillgång, ger enligt Kungl. Maj:ts befallningshavandes uppfattning vid handen att arealerna — bortsett från smålägenheterna upp till 5 hektar — snarare varit rikligt än knappt tilltagna, ehuru givetvis undantagsfall förekomma. Även beträffande skogsmarken förekommer att denna i några särskilda fall varit otillräcklig, men såsom allmänt omdöme måste sägas, att arealen förefaller tillräcklig. Kungl. Maj:ts befallningshavande har sig också bekant, att arrendatorerna i vissa fall önskat hålla skogsarealen nere för att undvika skuldsättning vid inköpet och att i andra fall köparna omedelbart efter köpet kunnat verkställa avverkning och likväl ha skog till husbehov.

3) Möjligheten att öka den odlingsbara jorden genom torrläggning, särskilt genom borttagande av de gamla bruken tillhöriga dämmningsrätter.

I motionen uppgives, att genom Forsmarksåns uppdamning cirka 70,000 hektar odlingsbara områden, det mesta prima jord, skulle ligga under vatten. Uppgiften innebär en synnerlig stark överdrift. Hela Hållnäs socken har en areal av icke fullt 23,000 hektar. Enligt den av Skogsvårdsstyrelsen verkställda utredningen uppgå de områden, vilka kunna tänkas bli förbättrade genom sänkning av Forsmarksån till inom Uppsala län 9,730 hektar

och inom Stockholms län 3,745 hektar eller sammanlagt omkring 13,500 hektar. En stor del av dessa områden torde icke vara användbara för jordbruk, men däremot kunna bli skogsmark med god produktion. Vissa områden, särskilt de, som bero av Kussilån med bivattendrag, hava undergått vattenreglering under förra århundradet, men enligt vad Kungl. Maj:ts befallningshavande inhämtat torde ytterligare torrläggning kunna medföra god effekt både genom utvinning av nya marker och genom förbättring av jordbruksjord, som för närvarande är försumpad. Något säkert underlag för ett omdöme i denna viktiga fråga synes icke kunna vinnas utan närmare undersökning, vilken jämväl bör avse de bolagen tillkommande dämmningsrätterna. Att döma av Gimo-Österby Aktiebolags yttrande synes detta bolag antaga, att en viss vinst av mark för skogsbörd skulle kunna åstadkommas genom torrläggning. Vad Strömmaråns och Tämnaråns vattendrag beträffar beröra även dessa försumpade marker. De torrläggningsföretag, som här kunna ifrågakomma, torde dock icke påkalla särskilda åtgärder från statsmaktens sida.

4) Befolkningens inkomst genom avverkning.

På sätt förut anförts har möjligheten att verkställa avverkningar å bolagens skogsmarker i avsevärd grad förskjutits genom stormfällningarna. Särskilt gäller detta Gimo-Österby bolags skogar. Någon möjlighet att till jordbrukarnas fördel öka avverkningarna utöver vad skogstillgången medger kan uppenbarligen icke åstadkommas såvitt skogsbruket skall drivas med uthållighet. Beträffande kvantiteterna avverkat virke under olika år hänvisas till bilaga B, punkt 3 och bilaga C, punkt 3. Arbetslönerna och antalet skogsarbetare framgå av bilaga B, punkt 6 och 7 samt bilaga C, punkt 6 och 7.

5) Den industriella produktionen.

Avverkningarnas omfattning och befolkningens förtjänster genom skogsarbete och dylikt beror uppenbarligen icke endast på råvarutillgången utan också på den industriella produktionen. Förhållandet framgår av bilagorna B, punkt 4 och 5 samt C, punkt 4 och 5.

Bortser man från de toppsiffror, som framkallats av stormfällningarnas tvångsrealisation, synes produktionen ha följt konjunkturen på exportmarknaden. Något annat kan väl knappast tänkas, då bolagens tillverkningar äro utpräglade exportartiklar.

6) Rationaliseringen.

I motionen har endast berörts frågan om den industriella rationaliseringens verkningar för den jordbrukande delen av befolkningen. Såsom ovan antytts är det emellertid uppenbart, att verkningarna av rationaliseringen framför allt drabbat industriarbetarna. Förhållandet belyses av bolagens uppgifter bilaga B, punkt 4, 6, 7 och 8 samt bilaga C, punkt 4, 5, 6, 7 och 8. De siffermässiga uppgifterna må kompletteras med erinran att Leufsta, Strömsbergs, Tobo, Ullfors' och Karlholms järnverk nedlagts sedan världskriget. I själva verket innebär nedläggandet en för bruksbygderna synnerligen allvarlig företeelse. En arbetarstam, vars nedärvda yrkesskicklighet berättigat den till benämningen arbetararistokrati, har genom bruksdriftens nedläggande ställts utan tillgång till arbete inom sitt gamla yrke. Man måste skänka den största respekt åt uthålligheten och den obrutna energi, varmed de flesta av de gamla järnbruksarbetarna sökt draga sig fram under dessa svåra år. Och man må med iver hoppas på möjligheten att de kvarvarande järnverken skola kunna hållas vid liv och till äventyrs bliva delaktiga av en ny utveckling.

Vad sågverksdriften angår torde de starka svängningarna i denna produk-

tion huvudsakligen hava berott på stormfällningarna, vilka nödvändiggjort omedelbar förädling av övernormala kvantiteter och därefter föranlett minskning av produktionen. Därjämte har säkerligen minskning av arbetarantalet till en viss grad framkallats av nya maskinella anordningar.

Beträffande produktionen av trämassa gäller om stormfällningarnas inverkan detsamma som nyss sagts angående sågtimret. Inskränkningen av arbetarantalet vid Skutskär torde även delvis sammanhånga med maskinella förbättringar.

Till belysning av de ekonomiska och sociala verkningarna för de berörda områdena hänvisar Kungl. Maj:ts befallningshavande till bifogade bilagor P, R, S, T, U, vilka innehålla uppgifter rörande kommunernas finanser, samt fattigvårdsunderstödet och arbetslösheten inom de berörda kommunerna.

7) Motionens utredningsyrkanden.

I motionen påkallas utredning angående verkningarna av den industriella rationaliseringen och koncentrationen för jordbrukarnas förvärvsmöjligheter samt angående de åtgärder från statsmakternas sida, som kunna anses påkallade för att trygga jordbrukarnas utkomst i de gamla bruksbygderna.

Frågan om rationaliseringens och koncentrationens verkningar i Upplands bruksbygder är endast en del av det stora problemet om rationaliseringen överhuvudtaget, som i någon mån berörts i utredningen angående folkförsörjning och arbetsfred samt i arbetslöshetsutredningen. Såvitt angår den uppländska industrien torde det för att klargöra begreppen kunna fastställas, att rationaliseringens syfte från företagarnas sida varit att anpassa produktionen av vissa exportartiklar efter läget på exportmarknaden samt att de härför använda medlen varit dels nedläggande av vissa föråldrade eller överflödiga verk och dels utbyte inom de kvarstående verken av mänsklig arbetskraft mot maskinella anordningar.

Det definitiva nedläggandet har säkerligen vållat företagarna mycket betydande kapitalförluster. Ehuru några siffror icke kunna angivas, lär man vara berättigad att antaga att förlusterna varit av sådan storleksordning, att åtgärderna icke vidtagits utan ekonomiskt nödtvång. Liknande förhållande råder beträffande bolagens råvarukapital, särskilt skogstillgångarna. Kan den naturliga tillväxten icke utnyttjas för produktion på grund av ett ogynnsamt marknadsläge eller måste under ett sådant läge onormalt stora kvantiteter avverkas och försäljas såsom skett efter stormfällningarna medför detta betydande förluster. De i och för sig för befolkningen olycksdiga nedläggandena av industriella verk inom järnindustrien och svängningarna av trävaruindustriens produktion ha således framkallats av helt och hållet ekonomiska orsaker.

Därest nedläggandet skulle fortsättas, komme detta att medföra katastrofala verkningar för vissa befolkningsgrupper, dock mindre för jordbrukarna än för industriarbetarna och deras kommuner. Om exempelvis Karlholms sågverk och Gimo sågverk skulle definitivt inställa driften betyder detta permanent arbetslöshet för åtminstone 500 stadigvarande arbetare, av vilka en stor del skaffat sig egna bostäder. Västlands och Skäfthammars kommuner skulle därigenom utsättas för en minskning av skattekraft och en utgiftsbelastning av den svåraste beskaffenhet. Lagstiftning eller andra statliga åtgärder, som på sitt sätt kunna synas gagna befolkningen, måste bedömas även ur den synpunkten, att de icke få försvaga industriernas förmåga att reda sig i framtiden, eljest kunna åtgärderna i längden göra mera skada än gagn.

Vid de fortfarande drivna industriella verken torde ökningen av den maskinella utrustningen samt inskränkningen av den mänskliga arbetskraften

i förbilligande syfte hava skett i viss utsträckning såsom angivits i det föregående. För närvarande ser det ut, som om en viss grad av permanent arbetslöshet framkallats härigenom, en arbetslöshet, som dels gått ut över äldre arbetare och dels inneburit att de uppväxande kullarna från bygdens industri- och jordbrukarbefolkning icke vunnit anställning i industrien. Huruvida en förändring härutinnan kan ske genom en produktionsökning, lär bero på det framtida marknadsläget för exportprodukterna ifråga. Det är möjligt, att arbetslönernas oböjlighet bidragit till rationaliseringen och därmed sammanhängande arbetslöshet. I vilken omfattning så är förhållandet, kan icke bedömas. (Jämför arbetslöshetsutredningen II Bil. 3.)

För den jordbrukande befolkningen har arbetet med huggning och körning betytt mycket, såsom framgår av siffrorna på de tillfälliga arbetarna hos bolagen. Genom ökad användning av biltransport har en rationalisering inträtt, som minskat de vid hästkörningen och flottningen förut använda arbetskrafterna. Även denna ändring har tydligen berott på rent ekonomiska skäl.

De utredningar beträffande rationaliseringens och koncentrationens verkningar, som hittills skett i annat sammanhang, ha icke såvitt Kungl. Maj:ts befallningshavande har sig bekant kunnat visa på någon möjlighet att fastläsa behovet av arbetskraft över ett visst minimum. Det förefaller tyvärr ej heller sannolikt att något skulle vara att vinna genom en specialutredning av rationaliseringsfrågorna för Uppland, hur lockande än en sådan utredning kan synas för myndigheter och enskilda, som med ständiga bekymmer se på dessa bygders ekonomiska framtid.

Däremot anser Kungl. Maj:ts befallningshavande sannolikt, såsom här ovan under punkt 3 framhållits, att möjlighet finnes att genom torrläggning åstadkomma nya odlingsmarker och förbättra försumpade områden. För småbrukarna skulle en sådan torrläggning kunna medföra ökad avkastning av jordbruket och höjda värden på fastigheterna. Enligt vad Kungl. Maj:ts befallningshavande trots sig kunna inhämta finnes också ett verkligt intresse för uppodling bland denna trakts befolkning på sätt också skogsvårdsstyrelsen anfört. Den utredning det här gäller är av rent teknisk beskaffenhet och bör avse eventuellt borttagande av dämningrätter. På grund av markens planläge måste utredningen sannolikt omfatta såväl till odling som till skogsbörd duglig mark. Närmast torde böra ifrågakomma utredning angående Kussilån med bivattendrag och Forsmarksån. För en sådan utredning är det enligt Kungl. Maj:ts befallningshavandes uppfattning i hög grad önskvärt att medel ställas till förfogande. Jordbrukarnas förmåga att själva bekosta förrättningarna torde vara otillräcklig. Med avseende å Kussilån med bivatten läser dessutom föreliggande hinder mot statsbidrag i vanlig ordning i den omständigheten att bidrag utgått till tidigare sänkingsföretag.

Länsstyrelsen i Stockholms län har anfört bland annat.

Någon särskild undersökning i övrigt av de förhållanden, som i motionen beröras, har länsstyrelsen icke ansett sig hava anledning eller möjlighet att vidtaga, särskilt med hänsyn därtill, att de konkreta uppgifter, som i motionen meddelas, utslutande hänföra sig till områden i Uppsala län, närmast Hållnäs socken. Länsstyrelsen har emellertid på begäran erhållit kännedom om det utlåtande, som länsstyrelsen i Uppsala län avgivit i anledning av förevarande motion, och enär förhållandena inom de båda länen i förevarande avseende äro i stort sett likartade, anser sig länsstyrelsen kunna beträffande sin allmänna uppfattning av motionen i huvudsak ansluta sig till vad som anförts i nämnda utlåtande av länsstyrelsen i Uppsala län.

Jordbrukskommissionen i Stockholms stad och län har sig icke bekant något liknande förhållande som det i motionen relaterade, men synes kommissionen ingen invändning kunna göras mot den av motionärerna begärda förutsättningslösa utredningen.

Lantbruksstyrelsen har, i vad motionen avser kulturtekniska spörsmål, anfört.

I den mån kulturtekniska åtgärder av i motionen antydd extraordinär art finnas böra tillgripas i syfte att avvärja av motionärerna befarade risker för den jordbrukande befolkningens förvärvsmöjligheter och framtida existens, torde det, såsom tidigare skett i vissa liknande fall, icke vara uteslutet att av riksdagen utverka de medel, som må vara behöfliga för verkställande av erforderliga undersökningar och utredningar i fråga om sådana åtgärder.

Vad beträffar motionärernas förslag om en undersökning rörande verkningarna i allmänhet för jordbrukets utöware av de senare årens industriella rationalisering har lantbruksstyrelsen intet att erinra mot att en sådan undersökning må komma till stånd.

Egnahemsstyrelsen har anfört följande.

Styrelsen har i ärendet hört egnahemsnämnderna i Stockholms, Uppsala, Värmlands, Örebro, Västmanlands, Kopparbergs och Gävleborgs län. Det huvudsakliga innehållet av från dessa nämnder inkomna yttranden har sammanfattats i nedanstående P. M. Av sagda P. M. torde framgå, att nämnderna i stort sett vitsorda de av motionärerna påtalade förhållanden i fråga om svårigheterna för innehavare av ofullständiga jordbruk att förskaffa sig utkomstmöjligheter vid sidan av jordbruket. Å andra sidan synes framgå, att åsyftade befolkningsgrupper på flera håll anpassat sig efter de efter industrialismens genombrott ändrade förhållandena samt därjämte erhållit lättnader i förvärvsbekymren genom utförande av statsunderstödda företag såsom nyodling, betesförbättring och stenröjning.

För egen del vill egnahemsstyrelsen vitsorda nämndernas uppgifter om viss svårighet för innehavarna av de talrikt förekommande ofullständiga jordbruken att erhålla extra arbetstillfällen.

Styrelsen erinrar om, att sociala jordutredningen i ett till jordbruksdepartementet den 19 december 1935 inkommet betänkande avgivit förslag till åtgärder för att bereda ökade möjligheter för den mindre bemedlade befolkningen på landsbygden att förena småbruk med hemindustri, hantverk, hemslöjd, påsldjursuppfödning m. m. Ifrågavarande förslag torde hava tillkommit i tanke på, bland annat, innehavares av ofullständiga jordbruk svårigheter att erhålla biförtjänster.

Vidare tillåter styrelsen sig framhålla, att de av chefen för jordbruksdepartementet tillkallade sakkunniga för utredning av med egnahemsverksamheten sammanhängande frågor (1936 års egnahemsutredning) enligt givna direktiv torde till behandling upptaga jämväl frågan om komplettering av ofullständiga jordbruk.

Då utredning av förevarande spörsmål i hela dess vidd måhända kan giva uppslag till åtgärder av beskaffenhet att trygga utkomsten för jordbrukarna i de gamla bruksbygderna, anser egnahemsstyrelsen sig böra tillstyrka, att den föreslagna utredningen kommer till stånd.

Egnahemsstyrelsens omförmälda P. M. innehåller följande sammanfattning av *egnahemsnämndernas utlåtanden*.

Stockholms län: I länets nordligaste delar har av ålder en stor del av befolkningen haft sin utkomst helt eller delvis av där befintliga industrier. Arbetstillfällena hava betydligt minskats dels genom rationalisering och dels genom inskränkning av driften. Behovet av stödskog för avstyckningar från bruksegendomar har beaktats i de fall, där egnahemslån sökts.

Nämnden har ej erinran mot utredningen, men betvivlar att densamma kan komma att lända till avsett gagn.

Uppsala län: Att ett utmärkande drag i de gamla bruksbygderna är den stora förekomsten av ofullständiga jordbruk, är riktigt endast i den mån bruksbygd sammanfaller med skogsbygd.

Det kan konstateras, att de sinade extraförtjänsterna framkallat sökande efter andra inkomster. Det är just till nu ifrågavarande trakter som de flesta av statens genom hushållningssällskapet förmedlade nyodlings-, stenröjnings- och betesförbättringsbidrag utgått. Givetvis vore i strävan efter utökade arealer förmånligt, om genom torrläggning av sankmarker småbrukarna kunde erhålla jordbruk av sådan vidd, att de i möjligaste mån bleve oberoende av extraförtjänster. I vad mån de i motionen omnämnda sumpmarkerna kunna kultiveras med ekonomisk fördel undandraget sig egnahemsnämndens bedömande.

Åtgärder i motionens syfte tillstyrkas, om det kan anses, att en sund utveckling av ifrågavarande befolknings utkomstmöjligheter kan åstadkommas.

Värmlands län: De senare årens industriella rationalisering och koncentration har icke inom länet medfört några egentliga förändringar i den jordbrukande befolkningens förvärvsmöjligheter. Befolkningen har sökt anpassa sig efter de förändrade förhållandena. Egnahemsnämndens länepolitik har i stor utsträckning inverkat reglerande på såväl köpeskillingarna för försålda fastigheter som fastigheternas arrendering och komplettering med olika markslag. Med hjälp av statsbidrag pågår för närvarande i rätt stor omfattning dels utökning av jordarealen genom nyodling och dels täckdikning och avdikning av vattensjuk mark, vilka åtgärder bidraga till att göra redan befintliga jordbruk mera bärkraftiga.

Undersökning av förhållandena torde kunna giva ytterligare uppslag till ökade försörjningsmöjligheter för innehavare av ofullständiga jordbruk.

Örebro län: Inom länets skilda, relativt karga bergslagsbygder är det av särskild betydelse, att jordbruken tilldelas tillräckligt med skog. Detta torde icke hittills i tillbörlig grad beaktats, då avstyckningar verkställts från enskilda egendomar eller från kronoparker, eller vid försäljningar i övrigt. En undersökning av dessa liksom av andra i motionen påtalade förhållanden synes nämnden vara motiverad för att få fram skärpta bestämmelser eller för att vid tillämpning av gällande lag jordbrukets driftsynpunkt måtte mera beaktas.

Västmanlands län: Jordstyckning i den omfattning och med det resultat, som i motionen omtalas, har icke ägt rum i länet. Beträffande det gamla arrendesystemet vid bruk inom länet kan framhållas, att arrendatorerna i allmänhet åtnjöt goda villkor. De erhöles sålunda hjälp med uppsättning av inventarier, åtnjöt ett lågt arrende, voro befriade från fastighetsskatt och hade rätt goda förtjänster med kolning och timmerkörning. Tillfälle till kolning och körning ges nog ännu men i betydligt mindre mån.

Kopparbergs län: Av nedlagd bruksrörelse eller industriell koncentration förorsakade svårigheter för det mindre jordbruket föreligga icke inom detta område på sätt och i den omfattning, som i motionen påvisas med exempel från andra håll. Detta utesluter emellertid icke, att försörjningssvårigheter för vissa jordbruksgrupper göra sig gällande även inom länet. Med undantag för de södra länsdelarna och Västerbergslagen upptages nämligen huvud-

parten av länets åkerjord av ofullständiga jordbruk, vilkas innehavare för sin utkomst äro beroende av förvärvsmöjligheter vid sidan av jordbruket. De förvärvsmöjligheter, som därvid erbjudit sig, hava under senare tid härflutit av skogsbruket. Minskning av skogsbrukets arbetsbehov har emellertid inträffat och ytterligare reducering är att motse.

De problem, som på grund av det anförda kunna bliva aktuella inom länet, synas emellertid vara så artschilda från de i motionen berörda förhållandena, att en utredning om deras lösning knappast kan eller bör inrymmas i den utredning, som motionärerna påkalla.

Gävleborgs län: Av större betydelse för jordbruksbefolkningens försörjningsmöjligheter än den till industriplatserna lokaliserade rationaliseringen och koncentrationen torde de förändrade drivningsmetoderna vara. Över nästan hela länet klagas över svårigheterna att erhålla de förr så pålitliga körförtjänsterna. Under de allra senaste åren har emellertid tillkomsten av ett avsevärt antal lätt transportabla cirkelsågar motverkat de för länets småbrukare tråkiga följderna av drivningsteknikens rationalisering. Genom skogsvägarnas utbyggande för biltrafik med hjälp av statsmedel på avsevärda arealer har möjliggjorts beståndsvårdande hugningar, vilka utan dessa vägar icke varit ekonomiskt genomförbara. Även härigenom hava arbetstillfällen skapats.

Utskottet.

1936 års egnahemsutredning för verkställande av utredning och avgivande av förslag rörande egnahemsverksamheten och andra med statens verksamhet på det sociala jordområdet sammanhängande frågor har i uppdrag bland annat att uppmärksamma frågan om jordanskaffning i syfte att förstärka s. k. ofullständiga jordbruk i de gamla bruksbygderna. Motionens syfte och yrkande torde sålunda delvis komma att klarläggas och prövas genom redan pågående utredning.

Härjämte hava motionärerna upptagit frågan om torrläggning av mark och avveckling i samband därmed av dämmningsrätter, varigenom ny odlingsjord skulle kunna utvinnas och vattendränkta odlingsområden bringas under kultur. Huruvida den jordbrukande befolkningens förvärvsmöjligheter kunna förbättras genom ifrågasatta torrlägningsföretag beror av en mångfald omständigheter, som utskottet icke kan närmare bedöma i frågans nuvarande läge. Kulturtekniska, ekonomiska, juridiska och jämväl estetiska spörsmål tarva lösning, innan ifrågavarande vattenregleringar kunna igångsättas. Dessa vattenregleringar te sig emellertid nu så komplicerade och ekonomiskt ovissa, att det icke torde kunna förväntas, att markägarna själva skola taga initiativ till eller bekosta erforderliga förberedande undersökningar. Den mark, varom fråga är, lärer för övrigt till större delen icke befinna sig i deras ägo, som hava direkt intresse av att undersökningarna komma till stånd. Då utskottet finner motionärernas synpunkter förtjänta av att bliva grundligt prövade, anser sig utskottet böra ej minst på grund av sociala skäl tillstyrka, att staten ombesörjer undersökning och utredning i denna del.

Beträffande motionärernas förslag om utredning i övrigt angående den industriella rationaliseringens och koncentrationens inverkan på den jordbrukande befolkningens förvärvsmöjligheter får utskottet erinra om att so-

ciala jordutredningen i ett den 19 december 1935 avgivet betänkande föreslagit åtgärder för att bereda ökade möjligheter för den mindre bemedlade befolkningen på landsbygden att förena småbruk med hemindustri, hantverk, hemslöjd, pälsdjursuppfödning m. m. Detta förslag torde, såsom egnahemsstyrelsen påpekat, hava tillkommit med tanke på, bland annat, innehavares av ofullständiga jordbruk svårigheter att erhålla biförtjänster. Egnahemsstyrelsen har tillika anfört, att ifrågavarande befolkningsgrupper på flera håll anpassat sig efter de av industrialismens genombrott ändrade förhållandena samt erhållit vissa lättnader i förvärvsbekymren genom åtskilliga redan beslutade åtgärder på det mindre jordbrukets område. Vad beträffar Uppsala län, där påtalade förhållanden synas vara särskilt framträdande, har länsstyrelsen anfört, att sannolikt intet skulle vara att vinna genom specialutredning i förevarande hänseenden. Detsamma torde vara fallet med avseende på andra bruksbygder. Utskottet anser sig fördenskull icke böra tillstyrka motionärernas begäran om utredning vidare än som nyss skett.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

1) att riksdagen i anledning av motionen II: 108 må i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa utredning i anslutning till vad utskottet anfört av frågan om torrläggning av mark och avveckling i samband därmed av dämmningsrätter i de gamla bruksbygderna samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen kan föranleda; samt

2) att motionen i övrigt må anses besvarad med vad utskottet ovan anfört.

Stockholm den 15 maj 1936.

På jordbruksutskottets vägnar:

C. J. JOHANSSON.

(Bilagor till länsstyrelsens i Uppsala län yttrande sid. 2 ff.)

Bil. A.

Frågeformulär.

- 1) Areal av bolagets
 - a) inägojord..... 1913, 1920, 1935
 - b) skogsmark..... » » »
- 2) Förteckning över av bolaget till enskilda köpare försålda fastigheter under tiden 1920—1935 med angivande för varje fastighet av köpeskillingen samt ungefärlig areal inägojord och skogsmark.
- 3) Avverkningar å bolagets domäner inom Uppsala län under åren 1920, 1925, 1930, 1931, 1932, 1933, 1934, 1935, angivna i virkeskvantiteter. Det vore önskvärt, om en fördelning kunde verkställas på de särskilda kommunerna eller eljest på särskilda avverkningstrakter.
- 4) Tillverkningsvärde på bolagets produkter 1913, 1920, 1930, 1935 vid industrierna inom länet, fördelade på huvudslagen av produkter.
- 5) Marknadspris på samma produkter för samma år, som angivas i 4).
- 6) Arbetslöner för samma år, om möjligt fördelade på följande arbetarkategorier: industriarbetare, hos bolaget fast anställda skogsarbetare och tillfälliga arbetare i skogs- eller flottningsarbete. Arbetslönerna böra om möjligt angivas dels i summa för varje industri, dels i medellöner per dag eller år för några huvudslag av arbetare.
- 7) Arbetarantal vid bolagets industrier, i fast skogsbruk och såsom tillfälliga skogs- och flottningsarbetare under samma år.
- 8) Bolagets egen uppfattning angående orsakerna till vidtagna rationaliseringsåtgärder.
- 9) Uppgift angående bolaget tillhöriga dämmningsrätter, vilka kunna ifrågasättas till upphörande vid torrlägningsföretag.

Bil. B.

Till Kungl. Maj:ts Befallningshavande i Uppsala län.

Bolaget har genom K. B:s skrivelse den 27 febr. 1936 blivit anmodat att för sin verksamhet inom Uppsala län lämna vissa uppgifter, med anledning av yttrande som Kungl. Maj:t anbefallt K. B. avgiva i anledning av i riksdagens andra kammaren väckt motion nr 108 av herr C. G. Olsson i Närlinge m. fl.

I anledning därav har bolaget såvitt möjligt sökt anskaffa de uppgifter som begärts men måste med beklagande konstatera, att vissa uppgifter icke under den tid som stått till buds kunnat åstadkommas, vilket förhållande i stor utsträckning är beroende på svårigheten att ur de olika källorna få fram de nödiga siffrorna. Utredningen har blivit försvårad genom att bolagets verksamhetsområde under den ifrågavarande tidsperioden genom kö-

pen av Österby och Leufsta Bruk åren 1916 och 1917 och sedermera järnindustriens utarrendering från och med år 1927 icke äger tillgång till erforderligt likformigt material.

Härnedan lämnas nu de svar på de uppställda frågorna som kunnat åstadkommas:

Fråga 1: Totala arealerna av all den mark i Uppsala län, som bolaget nu innehar eller skulle innehåft, om ovannämnda köp verkställdes före 1913 och med hänsyn tagen till verkställda fastighetsförsäljningar, utgöres av:

	1913	1920	1935
Åker och tomt.....	9,460.24	9,247.07	3,794.74
Äng.....	3,947.37	3,753.65	2,698.76
Avr. jord.....	66,172.53	65,651.42	59,623.81
Impediment.....	764.78	758.35	615.41
Summa har	80,344.92	79,410.49	66,732.72

Fråga 2: I tvenne koncept, det ena avseende tiden 1921—1929, det andra 1930—1935, har gjorts en sammanställning över fastighetsförsäljningarna i Uppsala län. Då koncepten äro de enda exemplar, som bolaget innehaver, vore det önskvärt, om de kunde återställas. (Se länsstyrelsens yttrande punkt 1) sid. 3.)

Fråga 3: Avverkningarna på bolagets domäner hava på önskat sätt sammanställts sockenvis, se bilaga. Ifrågavarande siffror ha tagits ur skogsaccisdeklarationerna, men hava kubikmassorna av icke accispliktigt virke schematiskt tillagts. Vidare bör erinras att avverkning av kolved var ganska avsevärd år 1933, men har den först under de närmast följande åren redovisats, då kolen tillverkats och levererats. 1933 års avverkningssiffra är således något för låg och 1934 och 1935 års siffror något för höga, om uppställningen skall läggas till grund för att bedöma tillgången av skogsarbete.

Fråga 4: Det efterfrågade tillverkningsvärdet av bolagets produkter hava vi ersatt med försäljningsvärdet i överensstämmelse med den officiella statistiken. Det bokförda tillverkningsvärdet kan ju variera avsevärt beroende på huru gemensamma omkostnader fördelats, resp. huru avskrivningar och räntor inlagts i detta värde. Försäljningsvärdet är däremot icke i samma mån utsatt för på subjektiva bedömningar beroende olikheter såsom kan vara fallet beträffande tillverkningsvärdet.

	1913	1920	1930	1935
Sågverksindustrien.....	1,987	5,787	4,105	1,991
Tegelbruk.....	—	51	51	103
Torvströfabrikation.....	—	—	45	37
	1,987	5,838	4,201	2,131
Järnindustrien.....	3,139	6,417	—	—
Summa i 1,000 kr.	5,126	12,255	4,201	2,131

I ovanstående siffror för år 1913 äro inbegripna de vid Gimo-, Österby- och Leufstaverken bedrivna industrierna.

Fråga 5: Försäljningspriserna netto fob hava utgjort:

	1913	1920	1930	1935
Tackjärn kr./ton.....	100:—	300:—	—	—
Wallonstångjärn ».....	313:—	940:—	—	—
Räckt stål ».....	765:—	2,500:—	—	—
Virke, sågat kr./stds.....	168:—	451:—	203:—	145:—
Tegel per 1,000 st.....	—	—	78:—	62:—
Torvströ per bal.....	—	—	1:45	1:15

Fråga 6: Utbetalda arbetslöner hava utgjort:

	1913	1920	1930	1935
Skogsbruket	574	2,712	1,273	865
Sågverksindustrien	226	1,043	1,038	635
Tegelbruk	—	95	39	35
Torvströfabrikation	—	—	21	16
	800	3,850	2,371	1,551
Järnindustrien	413	1,933	—	—
Summa i 1,000 kr.	1,213	5,783	—	—

Arbetslön per arbetare och år reducerat till helårsarbetare, kronor:

	1913	1920	1930	1935
Skogsbruket	—	—	1,265	1,280
Sågverksindustrien	—	—	2,267	2,312
Tegelbruk	—	—	1,846	1,750
Torvströ	—	—	1,563	1,552

Beträffande skogsarbetarna bör anmärkas att ovanstående förtjänstiffror äro låga till följd av att de under sommaren till största delen äro utan arbete men i stället då bruka sina boställen.

I ovanstående uppställning för utbetalade arbetslöner ingå för år 1913 samtliga de verk, som angivits under Fråga 4.

Fråga 7: Arbetarantal, reducerat till helårsarbetare.

	1913	1920	1930	1935
Skogsbruket	—	942	1,005	675
Sågverksindustrien	—	291	482	279
Tegelbruk	—	11	21	20
Torvströfabrikation	—	—	13	10
	—	1,244	1,521	984
Järnindustrien	—	766	—	—
Summa	—	2,010	—	—

Fråga 8: Rationaliseringsåtgärderna, d. v. s. industriens ökade utrustning med maskiner för att ersätta mänsklig arbetskraft, ha fortgått så småningom år från år för att på senare åren hastigare göra sig märkbara. För skogsbrukets och sågverksindustriens del har dock inom bolagets verksamhetsområde icke skett några starkt genomgripande förändringar under de senaste 15 åren. Skillnaden i arbetarantalet beror således i stor utsträckning på produktionens olika omfattning.

Fråga 9: Av bolaget tillhöriga dämningrätter är det egentligen endast dämningrätterna vid Leufsta och Åkerby, som nu kunna ifrågasättas att upphöra till följd av industriens nedläggande. Huruvida därigenom skapas i större utsträckning arbetskrävande företag torde i frågans nuvarande läge vara ovisst. I nämnda fall torde dock avsevärda arealer till skogsbörd tjänlig mark kunna vinnas.

Gimo den 28 mars 1936.

Gimo-Österby bruks aktiebolag.

K. N. Nilsson-Hiort.

Gimo-Österby bruks årsavverkning i fm² inom Uppsala län år:

(Bilaga, åberopad under fråga 3 i förestående skrivelse.)

Socken	1920	1925	1930	1931	1932	1933	1934	1935
Alunda	4,364	6,657	7,798	8,134	22,987	5,882	8,550	9,707
Dannemora	7,870	16,781	13,512	16,013	32,604	7,573	10,917	10,591
Ekeby	11,770	10,648	14,517	17,056	29,802	18,361	23,995	17,292
Film	13,988	30,774	22,415	23,841	67,759	24,487	23,121	19,627
Hållnäs	35,688	34,021	32,980	23,429	80,622	14,472	21,325	19,970
Morkarla	8,211	23,746	20,463	25,005	65,481	25,253	25,865	20,873
Rasbokil	229	—	—	—	—	—	58	—
Skäffhammar	4,842	11,134	15,820	14,683	39,150	20,726	16,185	14,278
Stavby	171	220	72	7	1,140	382	229	748
Tegelsmora	8,561	12,710	15,768	20,647	41,022	10,884	17,036	19,313
Tensta	4,088	12,334	17,119	15,984	31,283	7,486	32,208	14,145
Tierp	34	204	203	1,206	981	226	1,336	430
Tuna	—	—	—	—	42	—	—	—
Vendel	6,624	9,609	13,937	11,979	20,588	1,430	5,756	7,995
Viksta	423	846	111	5,538	2,013	228	1,028	851
Västland	21,904	10,717	12,103	16,055	26,877	2,421	10,818	11,986
Älvkarleby	15,167	10,591	8,313	12,475	17,034	4,882	9,861	7,833
Österlövsta	43,201	38,258	41,522	49,840	118,611	37,753	34,538	35,439
Summa	187,135	229,250	236,653	261,892	597,996	182,446	242,826	211,078

Skogsbokföringen ²/₃ 1936.

Axel Bergman.

Bil. C.

Till Länsstyrelsen i Uppsala län, Landskansliet.

Uppsala.

Till svar å länsstyrelsens skrivelse av den 27 februari 1936 få vi härmed lämna följande uppgifter i anslutning till de i skrivelsen framställda frågorna.

1. Areal.

Med inberäkning av bolaget under ifrågavarande tidsperiod med äganderätt tillförda fastigheter, som därförinnan tillhört Söderfors Bruks Aktiebolag resp. förutvarande ägarna av Strömsbergs Bruk, omfattade vid utgången av nedannämnda tre år bolaget tillhörig inägojord och skogsmark följande arealer:

	Inägojord	Skogsmark
År 1913.....	12,521 hektar	43,911 hektar
» 1920.....	12,649 »	44,067 »
» 1935.....	12,349 »	43,930 »

2. Försålda fastigheter.

Under tiden 1920—1935 har av bolaget till 202 enskilda köpare mot en sammanlagd köpeskilling av kr. 527,107:— försålts tillhopa 333 hektar inägojord och 191 hektar skogsmark.

3. *Avverkning å egna skogar i fm³.*

	1913 ¹	1920	1930	1935
Björklinge.....	—	1,530	2,359	2,016
Skuttunge.....	—	335	464	727
Söderfors.....	17,822	8,735	15,627	18,032
Tierp.....	12,379	26,894	32,782	26,143
Tolfta.....	—	18,485	18,189	13,547
Vendel.....	—	3,465	8,335	5,003
Viksta.....	—	126	289	349
Västland.....	—	11,431	16,974	11,024
Älvkarleby (inkl. Skutskär).....	32,069	17,112	27,519	28,326
Österlövsta.....	—	2,874	3,807	2,701
Summa fm ³	62,270	90,987	126,345	107,868

2. *Länsstyrelsen i Uppsala län, Uppsala.*

	1913	1920	1930	1935
4 och 5. <i>Försäljningsvärde.</i>				
Söderfors.....	2,682,152	7,903,438	2,496,025	2,289,098
Älvkarleö.....	492,051	634,825	309,892	358,505
Strömsberg och Ullfors.....	—	778,526	71,797	65,048
Lenaberg.....	—	238,520	105,462	113,638
Skutskär.....	9,510,073	28,124,008	14,838,613	11,586,697
Kronor	12,684,276	37,679,317	17,821,789	14,412,986

6. *Utbetalda arbetslöner.*

Industriarbetare.....	2,671,552	8,228,307	4,826,063	3,061,187
Skogsarbetare, fasta.....	143,102	302,454	210,071	81,784
» tillfälliga.....	—	673,741	484,562	398,917
Kronor	2,814,654	9,204,502	5,520,696	3,541,888

7. *Antal arbetare.*

Industriarbetare.....	2,022	2,617	1,936	1,393
Skogsarbetare, fasta.....	349	179	193	117
» tillfälliga.....	—	875	1,362	1,043
St.	2,371	3,671	3,491	2,553

8. *Orsaker till rationaliseringsåtgärder.*

Nedläggande av föräldrade företag.

9. *Dämningsrätter.*

I saknad av kännedom om de torrlägningsföretag, vilka kunna förutsättas under beräknelig tid komma till utförande, ävensom desamma omfattning, är bolaget icke i stånd att bedöma, huruvida och i vad mån blivande torrlägningsföretag kunna påverka bolaget tillhöriga dämningsrätter, och kan följaktligen någon uppgift i förevarande avseende icke av bolaget lämnas.

Falun den 7 april 1936.

Stora Kopparbergs Bergslags Aktiebolag.

E. Lundqvist.

¹ Exkl. Strömsberg, Ullfors och Lenaberg.

Bil. D.

Till Kungl. Maj:ts Befallningshavande i Uppsala län. Landskansliet.

Till svar å de i Eder skrivelse den 27 februari 1936 framställda frågorna få Dannemora Gruvintressenter härmed vördsamt lämna följande uppgifter.

1) och 2). Den vid Dannemora gruvor producerade malmen har av gruvförvaltningen utdelats till gruvintressenterna efter deras resp. andelar i gruvorna och har sedan gammalt i regel förbrukats vid deras järnbruk. Försäljning i nämnvärd omfattning av malmerna har därför först på allra senaste tid ägt rum. Gruvintressenterna hava tillhandahållit erforderligt förslag för anläggningarna och driften. Några jämförbara tillverknings- eller marknadspris kunna därför ej uppgivas. Till någon ledning kan emellertid meddelas, att värdet av Dannemora gruvors malmprodukter åren 1913, 1920 och 1935 uppskattas till resp. 440,000, 880,000 och 350,000 kronor. År 1930 var malmbrytningen inställd. Malmprodukternas relativa värden beräknas sagda år till resp. 10: —, 19: — och 9: — kronor per ton. — Värdet av sågverkets produkter kan ej angivas.

5) Den åren 1914 och 1915 verkställda elektrifieringen torde ej behöva särskilt motiveras. — Ett anrikningsverk för tillgodogörande av den sämre malmen togs i bruk år 1919, men har ej varit i gång sedan år 1928, emedan det visat sig olämpligt för sitt ändamål. — Örnars skrädhus ombyggdes år 1921 till sovringsverk, vilket år 1935 undergick en omfattande modernisering, varigenom det ersätter anrikningsverket och en mera ekonomisk drift ernås. — Det gamla sågverket ombyggdes åren 1920—1921 och försågs med modernare maskiner för att driften skulle kunna utvidgas och göras mera ekonomisk.

6) Dannemora gruvor innehar inga dämningrätter.

Dannemora den 26 mars 1936

För Dannemora Gruvintressenter.

Reinhold Wahlström.

Bil. E.

Till Konungens Befallningshavande i Uppsala län.

På grund av remiss den 8 april 1936 får skogsvårdsstyrelsen vördsamt avge yttrande över motion nr 108 i andra kammaren rörande bland annat åtgärder för beredande av tryggad utkomst för jordbrukare i gamla bruksbygder.

I motionen framhålles huru utkomstmöjligheterna för befolkningen i de delar av landet, där den gamla bruksrörelsen upphört, blivit i avsevärd grad försvårade. Helt visst har genom nedläggandet av ett flertal bruk i norra Uppland utkomstmöjligheterna försämrats i hög grad för en stor del av befolkningen därstädes. Såsom huvudnäringar kvarstå där nu endast jord-

bruk och skogsbruk, och då skogsbruket särskilt i Hållnäs och Öster-Lövsta socknar lidit ett betydligt avbräck genom den stora stormfällningen 1931, då för många huvuddelen av de för avverkning mogna skogarna blevo raserade, äro inkomsterna av skogsbruket för de av stormen drabbade högst väsentligt reducerade. Om något kunde göras för att förbättra förhållandena för befolkningen i dessa trakter av Uppland, skulle det tvivelsutan vara synnerligen påkallat. Det torde dock vara synnerligen svårt att utfinna några åtgärder, som på ett varaktigt sätt kunde lämna befolkningen erforderlig hjälp.

Motionärerna åsyfta att dels genom extraordinära åtgärder bereda större möjligheter att åstadkomma torrläggning av försumpade marker, dels att på ett eller annat sätt reglera tilldelningen av för jordbruk behövligen stödskog vid de försäljningar av jordbruk med skog, som sker från skogsbolagen. Beträffande de motiv och de uppgifter, som i motionen lämnas, har skogsvårdsstyrelsen låtit verkställa några undersökningar, vilkas resultat härmed framläggas.

Motionärerna påpeka, hur inom Kussilåns och Böleåns vattenområden samt vid Årböle mossar ett större antal jordbruk skulle få sin ågor förbättrade, om vattenreglering skulle ske. De båda åarna ha för mycket länge sedan blivt föremål för reglering, men denna är ofullständig, och vattendragen tarva en ganska avsevärd fördjupning, för att de en gång förbättrade markerna skulle kunna erhålla full båtnad. Som motionärerna påpeka, blir denna båtnad då ej så stor, att statsbidrag till torrläggningen kan författningsenligt förväntas. Inom dessa bygder finnes emellertid ett osedvanligt stort odlings- och dikningsintresse, och förhållandevis storartade avdikningar och uppodlingar ha under årens lopp skett i denna ganska karga trakt. Helt visst bottnar detta odlarintresse i en ovanligt stark hemkänsla, som är värd att på allt sätt uppmuntras och understödas. Helt nyligen har ett större dikningsföretag i mellersta delen av Hållnäs socken slutförts, nämligen fördjupningen av Sladaån, och markägarna ha ej varit sena att utnyttja denna öppnade möjlighet att från sumpmarkerna erövra ny mark för odling, och även har genom skogsvårdsstyrelsens medverkan ett större antal smärre skogsutdikningar kommit till utförande i sammanhang härmed. Skulle därför genom särskilda åtgärder vattenreglering kunna ske av Kussilån och Böleån, skulle helt visst även de därigenom öppnade möjligheterna för befolkningen inom dessa åars vattenområden väl tillvaratagas.

Skogsvårdsstyrelsen vill dock anmärka, att det i dessa fall ej gäller några mera avsevärda arealer. Böleåns hela vattenområde utgör 7,600 hektar, varav 1,500 hektar kunna tänkas beröras av en utdikning, och Kussilåns vattenområde utgör 900 hektar, varav 150 hektar kunna tänkas beröras av en utdikning. Årböle mossar, som försumpas av Forsmarksån, skulle kunna torrläggas endast genom en reglering av denna, vilket ju skulle vara ett synnerligen stort företag. Den areal mark inom Hållnäs socken, som beröres av Forsmarksån, uppgår till något över 500 hektar.

I motionen framdrages frågan om de gamla brukens dämingsrätter och de försumpningar, som av dessa äro en följd. På grund av den flacka terrängen i dessa trakter blir det stora områden som vattendränkas genom upp-dämningarna vid de gamla bruken, och i särskilt hög grad är detta fallet vid dammarna i Forsmarksån. Det rör sig dock icke tillnärmelsevis om en yta av den storlek, som i motionen uppgives. En approximativ undersökning om ytvidden av den mark, som på ett eller annat sätt beröres av Forsmarksåns vatten, har givit följande resultat.

Arealen åker, äng, kärr, mossar, försumpad skogsmark, vilka områden på något sätt kunde tänkas bli förbättrade genom en effektiv sänkning av Fors-

marksåns vatten, uppgår till följande arealer inom de olika socknarna, nämligen:

1. Forsmarksåns vattenområde nedanför Lövsta Bruk.

Hällnäs socken.....	510 har	
Öster-Lövsta »	2,450 »	
Films »	70 »	3,030 har

Till fullständigande av uppgifterna meddelas även arealerna inom Stockholms län.

Forsmarks socken.....	1,120 har	
Valö »	2,500 »	
Börstils »	125 »	3,745 har

2. Forsmarksån ovanför Lövsta bruk.

Öster-Lövsta socken.....	2,500 har	
Tegelsmora »	1,700 »	
Films »	2,500 »	6,700 har

Av dessa arealer utgöres en del av marker, som redan förut äro tillräckligt torrlagda, men den ojämförligt största delen, särskilt av områdena ovanför Lövsta Bruk, äro i hög grad beroende av uppdämningen därstädes. Stora delar av de områden, som genom en torrläggning skulle vinnas, utgöras visserligen av ganska oförmultnad torvmosse, men stora delar äro även synnerligen godartade, och vare sig markerna efter en avdikning skulle komma att utnyttjas såsom åker eller skogsmark, skulle synnerligen stora värden stå att vinna åt kulturen.

Beträffande äganderätten till de härmed åsyftade markerna tillhöra de till övervägande del Gimo-Österby Bruks Aktiebolag, Dannemora Gruvintressenter och Forsmarks Bruks ägare. Andra, enskilda smärre jordägare äro jämförelsevis litet representerade, varför, om markerna skulle kunna komma till användning i det syfte motionärerna avse, en uppdelning och försäljning i smärre perceller blir erforderlig.

Ett annat vattendrag, där dämning förekommer, är Strömarån. Dennes vattenområde ovanför dammen vid Åkerby utgör omkring 12,000 hektar. Däri ingår då sjön Strömaren, och till denna avrinnande marker. Inom vattenområdet torde högst 1,800 hektar i en eller annan mån vara beroende av uppdämningen.

Uppdämning förekommer även inom Tämnarån. Förhållandena äro här något olika de i föregående områden angivna. De marker, som på något sätt beröras, äro mest belägna inom Sandby by, som till huvudsakligaste delen sedan gammalt tillhört självägande jordbrukare. Skogsmarkerna hava inom detta område erforderlig lutning för att utdikning skall kunna ske, och ett flertal företag av större och mindre omfattning hava under de senaste åren utförts med understöd såväl av anslag, som förmedlats genom skogsvårdsstyrelsen, som genom kommunala bidrag.

Motionärerna ha uttalat sig om de försäljningar av jordbruk, som skett från skogsbolagen och därvid påpekat de sociala olägenheter, som kunna uppstå genom att erforderlig skog ej tilldelas dessa jordbruk. Skogsvårdsstyrelsen har vid flera tillfällen uttalat som sin mening, att vid bildande av jordbruk i dessa trakter det är högligen önskvärt att tillräcklig skogstilldelning sker till dessa. Styrelsen har också ständigt haft sin uppmärksamhet riktad på dessa jordförsäljningar och även vid några tillfällen gjort erinringar i syfte att åstadkomma en lämplig tilldelning, där för liten sådan varit föreslagen. Frågan är emellertid av ganska invecklad natur. Köparna

av jordegendomar av detta slag äro i regel ganska kapitalsvaga och önska själva ej binda något större kapital i en näring, som först i en framtid kan lämna avkastning. En större skogstilldelning måste ovillkorligen höja köpeskillingen, och köparna äro i regel ej benägna att skogstilldelningen på denna grund blir stor. I detta sammanhang torde också böra påpekas, att för att nedbringa köpeskillingen säljaren i regel söker utvinna så mycket av den växande skogen, som lämpligen kan ske, och i de fall då någon mera betydande ståndskog kommit att tillfalla de sålda jordbruken, ha, knappast utan undantag, de nya ägarna företagit avverkningar i så stor utsträckning, som skogsvårdslagen överhuvud taget kan medgiva.

Hur önskvärdt det således än är att skogstilldelningen till dessa jordbruk blir riklig, kan man ej förbise den olägenhet, som ligger i att köpeskillingen därigenom blir högre och för en kapitalsvag köpare svårare att anskaffa. Med hänsyn till detta samt till jordfördelningen i övriga delar av länet torde en areal skogsmark lika stor med arealen åker vara den som man kan uppställa såsom regel för skogstilldelningen.

Styrelsen har med ledning av de remissen åtföljande handlingarna från Gimo-Österby Bruks Aktiebolag och Stora Kopparbergs Bergslags Aktiebolag gjort en utredning om hur skogstilldelningen varit på dessa bolags försäljningar. Styrelsen har därvid lämnat ur räkningen alla de smärre fastigheter, som mera kunna betraktas såsom bostadslägenheter, och som därför ej böra tagas med i beräkningen, då det gäller verkligt skogsbruk i samband med jordbruksdrift. Styrelsen har därför som gräns för undersökningen satt fastigheter med 5 hektar åker och tomt och alltså endast i beräkningen medtagit fastigheter med större areal åker och tomt än den angivna.

Beträffande då Stora Kopparbergs Bergslags Aktiebolag ha försäljningarna under tiden 1920—1935 omfattat 202 fastigheter, sammanlagt innehållande 524 hektar, således endast 2.6 hektar per fastighet, varför dessa försäljningar torde vara utan intresse i detta sammanhang.

Beträffande åter Gimo-Österby Bruks Aktiebolag ha försäljningarna varit av större intresse, och styrelsen får lämna följande uppgifter rörande bolagets försäljningar av fastigheter med mer än 5 hektar åker under tiden 1921—1935, fördelat på skilda socknar:

Socken	Antal undersökta fastigheter	Medelareal åker o. tomt pr fastighet	Medelareal avrösningsjord (exkl. impediment) pr fastigh. har	Avrösningsjord i % av åker o. avrösningsjord
tavby, Tensta, Viksta .	5	31.5	20.8	40
Alunda.....	29	27.1	22.5	45
Morkarla.....	27	12.4	9.0	42
Ekeby.....	8	12.6	14.6	54
Skäfthammar.....	3	26.1	15.5	37
Film.....	21	22.9	22.5	50
Dannemora.....	23	14.5	20.6	59
Tegelsmora.....	27	13.5	14.5	52
Öster-Lövsta.....	52	16.2	14.7	47
Hällnäs.....	53	9.1	18.6	67
Vendel.....	23	23.6	20.7	46
Västland.....	15	11.0	9.8	47
Älvkarleby.....	12	9.5	15.7	62
Summa	298	16.1	17.0	51

Av denna tabell framgår således, att i jordbruksbygderna håller sig skogstilldelningen något under hälften av de två nämnda ägoslagen, då däremot i skogsbygderna skogstilldelningen överstiger den odlade jordens areal och

utgör exempelvis i Hållnäs 67 %, i Älvkarleby 62 %. I Öster-Lövsta, som dock är en skogssocken, synes skogstilldelningen vara förhållandevis låg, vilket dock torde kunna förklaras av, att en stor del av de försålda hemmanen ligger i en trakt av socknen, som är förhållandevis skogfattig (Skärplinge). För bolagets hela fastighetsförsäljning av detta slag uppgår skogstilldelningen till obetydligt mer än arealen odlad jord, varför någon anmärkning emot det system för skogstilldelning, som av bolaget tillämpats, knappast med fog torde kunna framställas. Även i avseende på storleken i övrigt av dessa fastigheter synas de motsvaras av sedvanliga förhållanden inom respektive orter. Av förestående tabell kan inhämtas den genomsnittliga arealen åker och tomt för varje fastighet liksom medelarealen avrösningsjord.

Den fråga, som motionärerna i främsta rummet upptagit, om den förändring i näringsförhållandena, som uppkommit genom järnindustriens koncentration, har under långa tider varit föremål för dryftande och ingående undersökningar bland intresserade. Någon lösning av frågan synes dock ej ännu skymta, och det torde väl finnas små förhoppningar att genom en ny utredning komma till något resultat i en fråga, som så länge varit föremål för allmänt begrundande.

Beträffande den framkastade tanken om revision av gällande bestämmelser beträffande skogstilldelning vid försäljning av fastigheter utöver det, som för närvarande är föremål för statsmakternas prövning, torde väl heller knappast vara att förorda. Däremot synes det skogsvårdsstyrelsen vara av stor betydelse att få utrett frågan om de gamla brukens dämningsträtter och möjligheten att få dessa avlösta, enär, som styrelsen påpekat, synnerligen stora marker skulle kunna vinnas åt odlingen genom en reglering av de uppdämda vattendragen.

Remisshandlingarna återgå härjämte.

Uppsala den 9 april 1936.

Å Skogsvårdsstyrelsens i Uppsala län vägnar:

H. von Essen.

R. Lübeck.

Bil. F.

Till Statens Egnahemsstyrelse.

Genom skrivelse den 25 februari 1936 har Statens Egnahemsstyrelse anmodat Uppsala läns hushållningssällskaps egnahemsnämnd att avgiva yttrande över motion nr II: 108 angående den industriella rationaliseringens inverkan på den jordbrukande befolkningens förvärvsmöjligheter, och får nämnden i ärendet anföra följande.

Motionärerna framhålla bl. a. att förtjänsterna genom körslor för brukens räkning ofta blivit det fundamentala, och att jordbruket kommit att sättas i efterhand. Så ha förhållandena otvivelaktigt vid tiden för industrialismens genombrott varit. Men under tidernas lopp har en anpassning mot förbättrad jordbruksdrift ägt rum, och för närvarande torde jordbruket icke längre kunna betraktas som styvbarnet. Att som ett utmärkande drag i de gamla bruksbygderna skulle vara den stora förekomsten av ofullständiga jordbruk är sant endast i den mån som bruksbygd sammanfaller med skogsbygd, ty

även utan bruksrörelse gynna de naturliga jordbruksförhållandena i skogs-trakter uppkomsten av småbruk liksom de öppna slätterna gett upphov till större jordbruksbildningar.

Motionärerna anföra som exempel förhållandena i Hållnäs socken i norra Uppland. Utan att kunna i alla delar kontrollera det i motionen anförda statistiska siffermaterialet, vill nämnden instämma i att småbruket där-städes dominerar och att dessa småbrukare av ålder varit vana att få och kunna räkna med extra arbetsförtjänster i skogarna. Dessa extra inkomster ha under senare år, utom i den mån som bruksdriftens omläggning inverkat, minskats på grund av två tillkommande omständigheter. Så inträffade den 15—16 december 1931 en stormfällning, som av länets skogsvårdsstyrelse i sin berättelse 1932 har betecknats som »en katastrof av större omfattning än svensk skog varit utsatt för under skogshistorisk tid». Detta har inverkat menligt på förtjänsterna de allra sista åren, då skogsavverkningarna där-igenom betydligt reducerats. Den andra omständigheten, som allra sista åren bidragit till minskade körförtjänster, är lastautomobilernas ökade användning för virkestransporter.

Rörande motionärernas gjorda uttalande om tillståndets förvärrande genom ökad skuldsättning för inköp av sina förut arrenderade hemmansdelar, må ej förbises att denna skuldsättning motsvaras av gårdarnas värden och att tillgångarna ökat i ungefär samma tempo som skuldsättningen. Nu utgående räntor och amorteringar på dessa lån ha ersatt tidigare arrenden, vilka dock oftast reglerats genom utförda körslor och andra arbeten.

Det kan konstateras att de sinande extraförtjänsterna framkallat ett sökande av andra inkomster. Bland annat är det just till dessa trakter, som de flesta av statens genom hushållningssällskapet förmedlade nyodlings-, stenröjnings- och betesförbättringsbidrag gått. Givetvis vore i denna strävan efter utökade arealer förmånligt, om genom torrläggning av sank marker dessa småbrukare kunde erhålla jordbruk av sådan vidd, att de i möjligaste mån bleve oberoende av extra förtjänster för sin utkomst.

I angivna trakter finnas alltjämt försumpningsområden. I vad mån dessa med ekonomisk fördel i ett eller annat hänseende kunna kultiveras för skogsbörd, bete eller uppodling till åker, undandrager sig egnahemsnämndens säkra bedömande. Dock torde motionärernas uppfattning, att kostnaden för dessa markers torrläggning blir för stor i förhållande till båtnaden för att statsbidrag författningsenligt skall kunna erhållas, vara riktig.

I motionen har även berörts brukens dämningssätt. Då dessa fördämningar äro av avgörande betydelse för vattenavrinningen, har Uppsala läns hushållningssällskaps egnahemsnämnd intet att invända mot en undersökning.

Som slutord får egnahemsnämnden uttala, att, om ett bifall till den hemställan, som motionärerna framfört, kan bidra till att befrämja en sund utveckling av denna befolknings utkomstmöjligheter, vill egnahemsnämnden för sin del tillstyrka åtgärder i motionens syfte.

Uppsala den 14 mars 1936.

Uppsala läns hushållningssällskap.

Dess egnahemsnämnd.

H. Nystedt,

Jourhavande.

H. Lundevall,

Sekreterare.

Bil. G.

Tablå över taxeringsvärdena å Gimo-Österby Bruks Aktiebolags fastigheter inom Uppsala län år 1913.

	Jordbruksfastighet			Annan fastighet			Antal fastigheter	Däruvutarrande-rade
	Bolaget	Hela kommunen		Bolaget	Hela kommunen			
Rasbokil, (Aktiebolaget Österby Bruk).	2,500	935,100	1/470	—	—	—	1	—
Viksta, {baron de Geer, Leufsta	16,000	1,139,800	1/20	—	—	—	1	—
{Aktiebolaget Österby Bruk..}	41,000							
Lena, , , , ...	1,600	847,700	1/53	—	—	—	2	—
Tensta, , , , ...	530,000	1,750,700	1/3	—	—	—	16	—
Stavby, , , , ...	52,800	832,600	1/16	—	—	—	3	—
Tuna, , , , ...	—	—	—	2,900	50,200	1/15	1	—
Ekeby, (Gimo Bruks Aktiebolag)..	454,800	1,267,800	1/3	3,600	37,600	1/10	11	—
Skäfthammar, , , , ...	510,500	583,900	9/10	1,016,100	1,086,300	1/1	10	—
Alunda, {Aktiebolaget Österby Bruk ..}	479,200	2,650,000	1/5	7,400	394,300	1/13	39	—
{Gimo Bruks Aktiebolag	37,100							
Morkarla, (Aktiebolaget Österby Bruk)	724,800	1,058,500	2/3	21,800	87,300	1/4	25	—
Dannemora, , , , ...	397,500	724,600	4/7	37,900	496,600	1/13	28	—
Film, , , , ...	818,600	948,400	8/9	602,800	959,000	2/3	19	—
Tegelsmora, { , , , , ...}	81,400	1,353,800	1/2	149,500	603,100	1/4	7	—
{baron de Geer, Leufsta }	576,200							
Ö. Lövsta, , , , ...	893,900	2,278,800	2/5	329,900	562,200	3/5	55	—
Hällnäs, , , , ...	588,500	1,220,300	1/2	5,000	198,200	1/40	45	—
Vendel, { , , , , ...}	319,800	2,678,700	1/5	10,700	334,100	1/30	21	—
{ Aktiebolaget Österby Bruk }	267,000							
Tierp, (baron de Geer, Leufsta) ..	84,000	6,024,100	1/75	—	—	—	5	—
Västland, , , , ...	370,900	1,935,600	1/5	229,600	471,900	1/2	25	—
Älvkarleby, , , , ...	422,300	1,970,300	1/5	—	—	—	18	—
Summa	7,170,400	—	—	2,439,900	—	—	398	—

Huvudsumma 9,610,300 kr.

¹ Taxeringsvärde för Leufsta herrgård synes ej ingå; i 1920 års längd upptaget till 163,900 kr.

Bil. H.

Tablå över taxeringsvärdena å Gimo-Österby Bruks Aktiebolags fastigheter inom Uppsala län år 1920.

	Jordbruksfastighet			Annan fastighet			Antal fastigheter	Däruvutarrande-rade
	Bolaget	Hela kommunen		Bolaget	Hela kommunen			
Rasbokil	3,000	1,287,300	1/430	—	—	—	1	—
Viksta	112,000	1,910,000	1/17	—	—	—	6	—
Lena	2,700	1,332,300	1/500	—	—	—	2	—
Tensta	665,700	2,507,100	2/9	15,000	416,100	—	19	—
Stavby	71,300	1,290,000	1/18	—	—	—	3	—
Tuna	4,500	1,489,300	1/330	—	—	—	1	—
Ekeby	641,600	1,816,700	1/3	11,000	80,400	1/7	19	—
Skäfthammar	1,076,300	1,184,400	10/11	3,600,800	3,777,500	36/37	13	—
Alunda	807,900	3,894,600	2/9	39,000	503,500	1/13	55	22
Morkarla	1,086,400	1,590,000	2/3	21,800	114,700	2/11	25	—
Dannemora	633,000	1,064,900	3/5	90,400	1,237,500	1/14	30	—
Film	1,155,900	1,621,400	11/16	2,479,200	3,235,600	3/4	29	6
Tegelsmora	994,700	2,096,600	1/2	248,900	1,277,900	1/5	60	—
Öster-Lövsta	1,819,000	3,842,900	9/19	316,300	878,800	3/8	102	69
Hällnäs	1,206,700	2,308,600	1/2	8,000	401,700	1/50	105	63
Vendel	907,200	4,165,300	9/40	—	—	—	40	—
Tierp	127,300	7,704,400	1/60	—	—	—	8	—
Västland	600,200	3,229,600	1/5	262,000	697,100	2/5	23	—
Älvkarleby	417,200	2,137,200	2/9	—	—	—	18	—
Summa	12,332,600	—	—	7,092,400	—	—	559	—

Huvudsumma för bolaget 19,425,000 kr.

Bil. I.

Tablå över taxeringsvärdena å Gimo-Österby Bruks Aktiebolags fastigheter inom Uppsala län år 1928.

	Jordbruksvärde			Skogsvärde			Summa jordbruksfastighet			Annan fastighet			Antal fastigheter	Därav utarrenderade
	Bolaget	Hela kommunen		Bolaget	Hela kommunen		Bolaget	Hela kommunen		Bolaget	Hela kommunen			
Rasbokil	2,000	1,247,000	1/620	1,000	941,300	1/940	3,000	2,188,300	1/730	—	—	—	1	—
Viksta	40,800	1,634,000	1/40	23,000	528,600	1/23	63,800	2,162,600	1/34	—	—	—	4	2
Tensta	482,400	2,317,800	1/5	671,200	986,100	22/3	1,153,600	3,303,900	1/3	—	—	—	34	24
Stavby	57,100	1,527,600	1/27	21,500	485,800	1/23	78,600	2,013,400	1/26	—	—	—	5	2
Tuna	700	1,762,300	1/2500	4,400	231,100	1/55	5,100	1,993,400	1/400	—	—	—	1	—
Ekeby	424,600	1,438,500	2/7	472,800	695,100	2/3	897,400	2,133,600	2/5	—	—	—	27	16
Skäfthammar ...	561,200	662,700	5/6	509,100	526,000	25/26	1,070,300	1,188,700	10/11	3,245,700	3,829,400	16/9	45	23
Alunda	498,000	4,177,200	1/8	326,900	1,168,900	3/11	824,900	5,346,100	2/13	12,000	923,100	1/77	36	18
Morkarla	551,800	1,114,700	1/2	839,800	989,600	8/9	1,391,600	2,104,300	2/3	—	—	—	40	29
Dannemora	522,100	1,076,300	1/2	460,400	712,700	4/7	982,500	1,789,000	1/2	34,000	1,437,200	1/42	40	28
Film	903,900	1,508,400	3/5	1,021,200	1,185,000	10/11	1,925,100	2,693,400	3/4	4,375,000	5,808,900	4/5	63	45
Tegelsmora	625,900	1,850,900	1/3	558,800	961,400	5/9	1,184,700	2,812,300	3/7	522,500	2,196,000	1/4	44	36
Öster-Lövsta	890,400	3,716,400	1/4	931,900	1,880,000	1/2	1,822,300	5,596,400	1/3	292,500	993,700	3/10	102	65
Hällnäs	871,300	2,072,300	2/5	1,015,600	1,494,300	5/7	1,886,900	3,566,600	1/2	11,500	396,600	1/35	125	93
Vendel	674,900	4,259,500	1/6	426,300	1,191,500	1/3	1,101,200	5,451,000	1/5	—	—	—	38	23
Tierp	125,800	3,303,600	1/66	32,300	2,624,100	1/82	158,100	10,927,700	1/69	—	—	—	5	3
Västland	368,000	2,936,400	1/8	461,100	1,622,600	2/7	829,100	4,559,000	2/11	580,600	1,134,500	1/2	31	21
Älvkarleby	260,500	2,478,100	1/10	410,800	2,490,000	1/6	671,300	4,968,100	2/15	30,200	30,708,500	1/1000	60	57
Summa	7,861,400			8,188,100			16,049,500			9,104,000			701	485

Huvudsumma för bolaget: 25,153,500 kr.

Tablå över taxeringsvärdena å Stora Kopparbergs Bergslags Aktiebolags fastigheter inom Uppsala län år 1928.

	Jordbruksvärde			Skogsvärde			Summa jordbruksfastighet			Annan fastighet			Antal fastigheter	Därav utarrenderade
	Bolaget	Hela kommunen		Bolaget	Hela kommunen		Bolaget	Hela kommunen		Bolaget	Hela kommunen			
Skuttunge.....	38,500	2,182,600	1/55	36,300	783,900	1/20	74,800	2,966,500	1/40	—	—	—	3	2
Björklinge	63,400	2,269,400	1/35	125,000	863,500	1/7	188,400	3,132,900	1/17	—	—	—	6	5
Viksta	10,700	1,634,000	1/160	14,600	528,600	1/38	25,300	2,162,600	1/85	—	—	—	2	1
Lena	11,100	1,181,900	1/100	2,200	536,100	1/265	13,300	1,718,000	1/130	161,500	749,000	1/5	4	2
Dannemora	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3,300	1,437,200	1/48	1	—
Öster-Lövsta	127,000	3,716,400	1/30	112,300	1,880,000	1/17	239,300	5,596,400	1/23	16,800	993,700	1/60	11	10
Vendel	337,100	4,259,500	1/13	264,500	1,191,500	1/4	601,600	5,451,000	1/9	—	—	—	20	19
Tierp.....	3,137,400	8,303,600	2/5	1,595,000	2,624,100	3/5	4,732,400	10,927,700	2/5	650,600	2,107,900	2/7	136	116
Tierps köping....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	45,000	3,601,600	1/80	3	—
Söderfors	586,300	586,900	1/1	903,900	903,900	1/1	1,490,200	1,490,800	1/1	4,528,300	17,615,200	1/4	39	28
Tolfta	1,362,500	1,984,600	7/10	934,300	1,154,300	3/4	2,296,800	3,138,900	2/3	169,000	538,900	1/3	57	48
Västland	647,700	2,936,400	2/9	689,100	1,622,600	2/5	1,336,800	4,559,000	2/7	27,800	1,134,500	1/40	30	26
Älvkarleby	1,150,700	2,478,100	5/11	1,509,000	2,490,000	6/10	2,659,700	4,968,100	7/12	6,819,700	30,708,500	2/9	165	143
Summa	7,472,400			6,186,200			13,658,600			12,422,000			477	400

Huvudsumma: 26,080,600 kr.

Tablå över taxeringsvärdena å Stora Kopparbergs Bergslags Aktiebolags fastigheter inom Uppsala län år 1913.

	Jordbruksfastighet			Annan fastighet			Antal fastigheter
	Bolaget	Hela kommunen		Bolaget	Hela kommunen		
Skuttunge (grevarna Wachtmeister, Strömsberg)	27,600	1,060,800	1/40	—	—	—	4
Björklinge (» » »)	94,600	1,772,600	1/20	—	—	—	2
Viksta (» » »)	15,000	1,139,800	1/75	—	—	—	1
(Söderfors Bruks Aktiebolag)	—	—	—	18,000	—	—	2
Lena (Aktiebolaget Mälardalens län) ..	54,100	884,700	—	—	305,000	1/3	1
(G. J. E. Källberg i Stockholm)	—	—	—	100,000	—	—	1
Dannemora (Aktiebolaget Forsmarks Bruk) ..	—	—	—	2,200	496,600	1/225	1
Öster Lövsta (grevarna Wachtmeister, Strömsberg)	121,500	2,278,800	1/20	18,800	562,200	1/30	5
Vendel (grevarna Wachtmeister, Strömsberg) ..	301,500	2,678,700	1/9	—	—	—	26
Tierp (» » »)	1,829,300	—	—	353,000	—	—	129
(Söderfors Bruk)	744,500	6,024,100	3/7	6,500	2,020,700	1/6	34
Tierps köping Stora Kopparbergs Bergslags A/B	17,600	—	—	—	—	—	3
(Söderfors Bruk)	582,900	582,900	1/1	1,575,600	2,820,500	1/2	27
Söderfors (Söderfors Bruk)	2,800	—	—	314,300	432,600	3/4	1
Tolfta (grevarna Wachtmeister, Strömsberg)	712,400	1,105,900	2/3	—	—	—	73
Västland (» » »)	452,200	1,935,600	1/4	13,700	471,900	1/30	51
Älvkarleby (» » »)	25,900	—	—	900	—	—	7
(Söderfors Bruk)	872,700	1,970,300	1/2	554,900	7,727,500	1/2	84
Stora Kopparbergs Bergslags A/B	148,700	—	—	3,523,000	—	—	20
Summa	6,003,300	—	—	6,480,900	—	—	472

Huvudsumma 12,484,200 kr.

¹ 4 fastigheter sammantaxerade; därav en numera tillhörig Stora Kopparbergs Bergslags A/B.

Tablå över taxeringsvärdena å Stora Kopparbergs Bergslags Aktiebolags fastigheter inom Uppsala län år 1920.

	Jordbruksfastighet			Annan fastighet			Antal fastigheter
	Bolaget	Hela kommunen		Bolaget	Hela kommunen		
Skuttunge (grevarna Wachtmeister, Strömsberg)	81,200	2,797,100	1/35	—	—	—	1
Björklinge (» » »)	165,000	2,619,100	1/16	—	—	—	2
Viksta (» » »)	22,500	1,910,000	1/85	—	—	—	1
Lena Stora Kopparbergs Bergslags A/B	18,000	1,332,300	1/75	180,000	1,098,300	1/6	3
Dannemora (Söderfors Bruks Aktiebolag)	—	—	—	4,700	1,237,500	1/275	1
Öster Lövsta St. Kopparbergs Bergsl. A/B ...	245,400	3,842,900	1/15	20,000	878,800	1/40	5
Vendel (grevarna Wachtmeister, Strömsberg) ..	494,200	4,165,300	1/8	—	—	—	29
Tierp (» » »)	2,300,500	—	—	540,400	—	—	126
Stora Kopparbergs Bergslags A/B	1,119,100	7,704,400	3/7	13,500	1,701,000	1/3	38
Tierps köping (grevarna Wachtmeister, Strömsberg)	3,000	220,400	1/70	22,000	2,154,200	1/100	2
Söderfors Stora Kopparbergs Bergslags A/B ..	840,800	841,300	1/1	4,155,600	11,303,500	1/3	28
Tolfta (grevarna Wachtmeister, Strömsberg) ..	1,643,600	2,248,400	3/4	419,000	670,700	3/5	80
Stora Kopparbergs Bergslags A/B	4,000	—	—	—	—	—	1
Västland (grevarna Wachtmeister, Strömsberg)	906,600	3,229,600	2/7	15,500	697,100	1/45	47
Älvkarleby Stora Kopparbergs Bergslags A/B	1,198,100	2,137,200	4/7	4,373,300	8,782,900	1/2	125
Summa	9,042,000	—	—	9,744,000	—	—	489

Huvudsumma 18,786,000 kr.

Tablå över taxeringsvärdena å Gimo-Österby Bruks Aktiefbolags fastigheter inom Uppsala län år 1935.

	Jordbruksvärde			Skogsvärde			Summa jordbruksfastighet			Annan fastighet			Antal fastigheter	Därav ut-arrenderade
	Bolaget	Hela kommunen		Bolaget	Hela kommunen		Bolaget	Hela kommunen		Bolaget	Hela kommunen			
Rasbokil	2,400	1,121,200	1/500	700	433,400	1/600	3,100	1,554,600	1/518	—	—	—	1	1
Viksta	7,000	1,547,700	1/220	23,900	506,900	1/20	30,900	2,054,600	1/66	—	—	—	1	1
Tensta	482,900	2,213,300	1/4	430,900	685,400	4/7	913,800	2,898,700	1/3	—	—	—	22	21
Stavby	51,200	1,457,000	1/30	10,500	294,900	1/30	61,700	1,751,900	1/29	—	—	—	3	1
Tuna	600	1,783,200	1/3000	3,300	163,600	1/50	3,900	1,946,800	1/650	—	—	—	1	—
Ekeby	289,500	1,400,700	1/5	244,600	371,100	2/3	534,100	1,771,800	1/3	—	—	—	19	16
Skäfthammar ...	426,000	582,100	4/5	246,900	261,100	12/13	672,900	843,200	3/4	2,636,900	3,453,000	13/17	21	14
Alunda	370,000	3,924,100	1/10	190,500	714,300	2/7	560,500	4,638,400	1/8	—	—	—	21	18
Morkarla	299,200	995,100	3/10	375,500	530,000	5/7	674,700	1,525,100	3/7	—	—	—	19	17
Dannemora	451,300	991,600	9/20	220,700	327,400	11/16	672,000	1,319,000	1/2	30,000	1,220,400	1/40	22	21
Film	768,600	1,379,200	7/13	437,000	566,600	4/5	1,205,600	1,945,800	2/3	3,663,500	4,910,800	3/4	47	44
Tegelsmora	398,200	1,745,900	4/17	285,300	582,900	1/2	683,500	2,328,800	2/7	302,000	2,413,900	1/8	20	11
Öster-Lövsta	763,200	3,579,800	1/5	580,100	1,246,900	1/2	1,343,300	4,826,700	2/7	229,200	1,112,900	1/5	39	29
Hällnäs	452,200	2,115,900	1/5	527,500	923,900	5/9	979,700	3,039,800	7/22	18,700	559,600	1/30	59	58
Vendel	494,200	4,226,500	1/8	216,600	753,900	7/25	710,800	4,980,400	1/7	—	—	—	23	23
Tierp	82,300	8,321,800	1/100	25,500	2,028,500	1/80	107,800	10,350,300	1/95	—	—	—	7	4
Västland	232,900	2,822,300	1/14	257,300	1,019,800	1/4	490,200	3,842,100	1/8	542,300	1,259,200	3/7	17	15
Älvkarleby	131,800	2,313,000	2/20	224,200	1,926,100	1/8	356,000	4,239,100	1/12	13,300	40,139,400	1/3000	33	33
Summa	5,703,500			4,301,000			10,004,500			7,435,900			375	327

Huvudsumma för bolaget: 17,440,400 kr.

Bil. O.

Tablå över taxeringsvärdena å Stora Kopparbergs Bergslags Aktiebolags fastigheter inom Uppsala län år 1935.

	Jordbruksvärde			Skogsvärde			Summa jordbruksfastighet			Annan fastighet			Antal fastigheter	Därav utarrenderade
	Bolaget	Hela kommunen		Bolaget	Hela kommunen		Bolaget	Hela kommunen		Bolaget	Hela kommunen			
Skuttunge	33,700	2,060,200	1/60	27,000	537,900	1/20	60,700	2,598,100	1/43	2,000	252,700	1/25	4	3
Björklinge	54,600	2,189,800	1/40	99,000	804,300	1/8	153,600	2,994,100	1/20	—	—	—	7	6
Viksta	7,500	1,547,700	1/200	11,900	506,900	1/40	19,400	2,054,600	1/108	—	—	—	2	1
Lena	10,900	1,160,700	1/100	1,400	390,900	1/300	12,300	1,551,600	1/130	97,700	708,200	1/7	3	1
Dannemora	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2,400	1,220,400	1/600	1	—
Öster-Lövsta	118,200	3,579,800	1/30	71,700	1,246,900	1/20	189,900	4,826,700	1/25	14,400	1,112,900	1/80	10	8
Vendel	326,500	4,226,500	1/13	144,200	753,900	1/5	470,700	4,980,400	1/10	—	—	—	20	20
Tierp	2,999,700	8,321,800	1/3	1,235,100	2,028,500	3/5	4,234,800	10,350,300	2/5	631,100	2,470,900	1/4	136	126
Tierps köping	—	—	—	—	—	—	—	—	—	45,000	4,296,100	1/100	3	—
Söderfors	525,100	530,400	52/53	611,800	624,500	61/62	1,136,900	1,154,900	1/1	4,383,100	14,855,800	1/3	65	53
Tolfta	1,020,500	1,659,200	5/8	558,200	724,000	5/7	1,578,700	2,383,200	2/3	424,400	831,900	1/2	68	63
Västland	570,000	2,822,300	1/5	395,500	1,019,800	2/5	965,500	3,842,100	1/4	30,100	1,259,200	1/40	31	30
Älvkarleby	1,056,000	2,313,000	5/11	1,318,300	1,926,100	7/10	2,374,300	4,239,100	4/7	8,651,000	40,139,400	1/5	175	160
Summa	6,722,700			4,474,100			11,196,800			13,981,200			525	471

¹ Frälsränta.

Huvudsumma för bolaget: 25,178,000 kr.

Bil. P.

Tablå öfver antalet skattekronor (bevillningskronor) och utdebiteringen åren 1913, 1920, 1928, 1935 i de kommuner inom Uppsala län, där Gimo-Österby Bruks Aktiebolag och Stora Kopparbergs Bergslags Aktiebolag hava domäner eller industrier.

	1913		1920		1928		1935		
	Bevilln.- kronor	Ut- debit.	Bevilln.- kronor	Ut- debit.	Bevilln.- kronor	Ut- debit.	Skatte- kronor	Därav för bolag	Ut- debit.
Skuttunge.	85.7	5: 80	413.3	4: 95	320.7	7: 50	2,764.9	51.9	9: 35
Rasbokil.	80.7	6: 52	259.9	8: 30	232.4	7: 90	2,702.3	1.4	8: 70
Björklinge.	263.2	4: —	581.0	9: —	501.6	6: 80	5,328.2	300.0	8: 10
Viksta.	109.9	7: 20	429.1	7: 40	322.3	5: 40	3,320.6	87.6	9: —
Tensta.	191.8	4: 70	638.9	6: 70	527.6	7: —	3,996.1	501.8	11: 70
Lena.	171.5	5: —	725.9	7: 20	422.9	6: 90	4,330.8	154.9	8: 30
Stavby.	85.8	4: —	314.1	5: 30	265.1	7: 70	2,769.9	228.8	6: 35
Tuna.	89.8	4: —	331.8	8: 46	251.0	10: 20	2,479.8	6.6	9: 90
Ekeby.	106.7	3: 11	367.9	6: —	241.7	9: 75	2,272.6	255.0	10: 80
Skäfthammar. .	345.8	1: 65	1,601.6	2: 60	863.5	4: 20	9,557.8	1,996.2	4: 13
Alunda.	283.7	5: 30	1,022.8	8: —	836.6	8: 10	8,031.4	364.3	6: —
Morkarla.	95.8	3: 03	343.6	4: 36	249.5	5: —	2,171.0	299.8	5: —
Dannemora.	309.0	2: 30	797.9	3: 40	451.5	5: 25	3,323.1	401.0	8: 50
Film.	696.2	1: 50	2,149.2	3: 40	1,380.2	5: —	12,932.4	2,699.1	6: 50
Tegelsmora.	318.7	3: 40	1,358.2	6: 60	805.5	5: 30	7,413.2	592.2	6: 30
Öster-Lövsta. .	409.8	4: 59	2,045.8	¹ 4: 98	1,729.7	4: 80	12,734.9	1,057.6	5: 70
Hållnäs.	137.7	3: 80	667.6	7: 20	558.2	9: —	4,274.5	446.4	11: 80
Vendel.	349.7	4: 90	1,607.7	² 4: 70	1,094.5	4: 30	9,097.4	1,076.1	5: 20
Tierp.	1,114.9	5: 30	2,914.5	7: 80	1,659.0	7: 50	15,782.5	2,365.8	9: 50
Tierps köping }			1,792.3	9: 50	938.0	6: 90	11,276.5	967.7	8: —
Söderfors.	1,029.9	2: 70	4,644.4	3: 20	4,184.6	4: 40	22,723.9	3,641.0	6: 50
Tolfta.	291.6	4: 80	1,378.0	4: 85	572.7	5: 30	4,582.2	999.5	8: —
Västland.	377.5	4: 40	1,668.5	7: 15	865.3	8: 10	7,531.1	1,171.5	11: 50
Älvkarleby.	2,631.4	4: 74	9,644.4	6: 24	5,703.9	6: 80	56,127.9	14,265.1	9: —
Summa	9,576.8	96: 74	37,697.9	147: 29	24,978.0	159: 10	217,524.5	33,931.3	193: 83

¹ För i mantal satt jord dessutom 0: 35. — ² För jordbruksfastighet dessutom 0: 33.

Tablå öfver kommunala utdebiteringen (inklusive landstingsmedel och vägskatt) åren 1913, 1920, 1928 och 1935 i de kommuner inom Uppsala län, där Gimo-Österby Bruks Aktiebolag och Stora Kopparbergs Bergslags Aktiebolag hava domäner eller industrier.

	1913	1920	1928	1935
Skuttunge.....	7,466: 29	32,204: 70	40,449: 89	38,979: 52
Rasbokil.....	5,434: 64	22,274: 82	28,689: 41	35,626: 37
Björklinge.....	14,487: 46	64,096: 67	54,504: 30	64,018: 43
Viksta.....	12,430: —	40,517: 60	31,298: 33	42,944: 03
Tensta.....	9,631: 25	55,538: —	59,217: 98	63,242: 12
Lena.....	14,200: 74	52,669: 59	45,559: 36	52,847: —
Stavby.....	5,212: 20	25,447: 47	32,307: 30	28,549: 37
Tuna.....	4,402: 51	32,489: 03	33,936: 14	32,255: 22
Ekeby.....	5,138: 94	31,749: 07	34,432: 81	33,471: 10
Skäfthammar.....	17,170: 09	98,356: 46	69,762: 03	76,829: 73
Alunda.....	21,015: 37	110,560: 10	105,165: 29	79,659: 11
Morkarla.....	4,560: 77	23,893: 57	23,695: 95	19,425: 80
Dannemora.....	11,860: 05	44,615: 48	41,474: 50	42,010: 55
Film.....	21,252: 09	119,718: 42	121,417: 21	137,581: 32
Tegelsmora.....	15,951: 93	119,464: 54	72,531: 45	77,425: 65
Öster-Lövsta.....	31,518: 10	147,751: 04	141,619: 73	147,681: 50
Hällnäs.....	¹	63,566: 63	70,970: 82	68,364: 91
Vendel.....	25,211: 79	104,002: 54	83,674: 97	77,611: 28
Tierp.....	} 76,708: 63	258,284: 98	184,793: 31	206,086: 03
Tierps köping.....		211,023: 23	103,464: 68	132,910: 10
Söderfors.....	46,236: 10	249,392: 34	327,263: 55	232,816: 86
Tolfta.....	16,261: 11	95,607: 28	48,930: 15	56,133: 92
Västland.....	21,255: 58	153,811: 60	97,880: 73	118,397: 61
Älvkarleby.....	159,261: 44	813,152: 54	562,922: 58	749,429: 90
Summa	546,667: 08	2,970,187: 70	2,415,462: 97	2,614,297: 43

¹ Uppgift för 1913 har ej kunnat inhämtas.

Bilaga S.

Tablå öfver kommunala utdebiteringen (exklusive landstingsmedel och vägs katt) åren 1913, 1920, 1928 och 1935 i de kommuner inom Uppsala län, där Gimo-Österby Bruks Aktiebolag och Stora Kopparbergs Bergslags Aktiebolag hava domäner eller industrier.

	1 9 1 3	1 9 2 0	1 9 2 8	1 9 3 5
Skuttunge	4,754: 43	19,143: 86	23,799: 30	25,597: 63
Rasbokil	4,091: 24	14,837: 35	19,085: 64	23,510: 54
Björklinge	10,860: 31	52,676: 16	34,944: 69	43,677: 41
Viksta	10,590: —	32,194: 01	18,063: 90	30,322: 94
Tensta	6,721: 04	43,221: 25	36,978: 83	46,754: 16
Lena	11,226: 74	38,568: 55	29,153: 21	35,940: 62
Stavby	2,771: 03	17,275: 60	20,888: 73	18,151: 55
Tuna	3,056: 85	24,025: 05	23,194: 85	23,052: 20
Ekeby	3,577: 15	22,337: 95	23,764: 52	24,812: 42
Skäfthammar	10,786: 48	58,139: 08	36,194: 23	40,639: 60
Alunda	16,248: 79	84,625: 81	70,432: 55	49,302: 09
Morkarla	3,109: 44	15,136: 92	12,675: 15	11,159: 95
Dannemora	7,429: 28	27,487: 29	24,789: 53	28,510: 59
Film	10,988: 50	73,407: 23	71,931: 22	85,319: 03
Tegelsmora	11,696: 69	90,668: 81	43,329: 22	47,846: 76
Öster-Lövsta	25,053: 70	103,032: 70	83,019: 24	96,030: 05
Hällnäs	¹ 6,188: 13	48,893: 63	50,946: 87	51,148: 72
Vendel	15,837: 46	65,900: 34	49,849: 66	46,707: 21
Tierp	} 62,884: —	199,221: 25	124,298: 21	149,111: 17
Tierps köping		172,942: 46	72,431: —	92,099: 71
Söderfors	30,683: 39	148,658: 97	185,578: 97	147,705: 35
Tolfta	13,123: 21	67,530: 32	31,071: 97	37,133: 25
Västland	17,276: 01	120,016: 08	70,980: 61	87,553: 18
Älvkarleby	127,052: 75	604,848: 86	389,803: 29	507,298: 24
Summa	354,751: 46	2,144,789: 53	1,547,200: 39	1,749,414: 87

¹ Avser år 1912; i beloppet ingår veterinäravgift, kronor 199: 31.

Tablå över antalet fattigvårdsunderstödda under åren 1913, 1920, 1928 och 1935 i de kommuner inom Uppsala län, där Gimo-Österby Bruks Aktiebolag och Stora Kopparbergs Bergslags Aktiebolag hava domäner eller industrier.

	1913			1920			1928			1935		
	Var-akt.	Tillf.	Summa	Var-akt.	Tillf.	Summa	Var-akt.	Tillf.	Summa	Var-akt.	Tillf.	Summa
Skuttunge ...	19	—	19	14	1	15	44	32	76	17	14	31
Rasbokil	17	1	18	25	—	25	19	4	23	16	3	19
Björklinge ...	39	5	44	42	—	42	54	21	75	54	18	72
Viksta	33	—	33	25	—	25	38	8	46	31	15	46
Tensta	46	1	47	47	—	47	55	16	71	57	3	60
Lena	25	5	30	23	7	30	21	6	27	21	10	31
Stavby	12	—	12	13	—	13	13	3	16	17	13	30
Tuna	13	1	14	10	—	10	29	—	29	29	11	40
Ekeby	12	2	14	10	—	10	49	—	49	10	6	16
Skåfthammar	13	—	13	16	—	16	63	—	63	28	26	54
Alunda	58	3	61	56	—	56	71	4	75	80	12	92
Morkarla ...	25	—	25	12	—	12	7	2	9	11	3	14
Dannemora ..	20	—	20	29	—	29	28	3	31	22	32	54
Film	15	2	17	26	2	28	49	48	97	81	46	127
Tegelsmora ..	23	—	23	31	—	31	51	—	51	61	39	100
Öster-Lövsta .	59	—	59	49	30	79	63	15	78	118	69	187
Hällnäs	45	2	47	42	—	42	54	11	65	53	31	84
Vendel	65	9	74	92	8	100	98	—	98	119	95	214
Tierp	167	39	206	164	12	176	252	210	462	199	289	488
Tierps köping				4	13	17	37	12	49	69	20	89
Söderfors	39	—	39	63	—	63	140	—	140	187	199	386
Tolfta	32	1	33	35	—	35	52	19	71	45	27	72
Västland.....	35	—	35	45	18	63	64	45	109	43	68	111
Älvkarleby...	184	45	229	276	66	342	547	286	833	527	678	1,205
Summa	996	116	1,112	1,149	157	1,306	1,898	745	2,643	1,895	1,727	3,622

Tablå över antalet anmälda arbetslösa den 31 oktober och den 31 december 1921 samt den 30 juni och den 31 december åren 1928—1935 inom de kommuner i Uppsala län, där Gimo-Österby Bruks Aktiebolag och Stora Kopparbergs Bergslags Aktiebolag hava domäner eller industrier. (Uppgiften är inhämtad från Statens A. K.)

	1 9 2 1		1 9 2 8		1 9 2 9		1 9 3 0		1 9 3 1		1 9 3 2		1 9 3 3		1 9 3 4		1 9 3 5	
	31/10	31/12	30/6	31/12	30/6	31/12	30/6	31/12	0/6	31/12	30/6	31/12	30/6	31/12	30/6	31/12	30/6	31/12
Skuttunge	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	29	2	8	1	—	—
Rasbokil	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Björktinge	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	17	—	11	—	5	—
Viksta	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	20	9	8	—	—	—
Tensta	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	23	9	5	14	3	—
Lena	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	21	—	—	—	—	—
Stavby	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tuna	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	0	—	—	—
Ekeby	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13	—	—
Skafthammar	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24	75	—
Alunda	32	42	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18	15	2	5	—
Morkarla	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	—	7	13	—	—
Dannemora	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Film	79	19	—	37	—	—	10	65	27	107	3	139	19	32	20	36	51	9
Tegelsmora	66	32	—	—	—	—	—	—	—	—	—	52	42	49	37	14	21	9
Öster-Lövsta	—	106	—	—	—	—	—	—	37	—	—	45	—	82	72	56	48	21
Hällnäs	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	30	17	25	—
Vendel	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	37	12	37	10	—	12	—
Tierp	125	141	51	33	27	9	—	—	49	67	111	82	78	56	59	54	35	—
Tierps köping	—	—	—	—	—	—	—	—	—	22	33	29	41	15	17	16	18	—
Söderfors	167	280	31	15	32	28	65	81	27	53	245	294	276	174	85	92	67	94
Tolfta	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	60	33	—	12	19	17	1	—
Västland	19	16	—	—	—	—	14	20	—	64	77	79	82	57	128	115	87	—
Alvkarleby ¹	270	302	101	58	59	82	39	201	262	383	514	646	771	738	678	305	255	225
Summa	773	938	183	143	118	119	114	361	373	592	920	1,494	1,362	1,434	1,085	810	740	612

¹ Beträffande vissa år avse uppgifterna hela antalet arbetslösa.